

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

Молодий Комуніст

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Виходить з 6 грудня
1989 року
№ 25 (4052).
СУБОТА
17
ЧЕРВНЯ
1989 р.
Ціна 6 коп.

ПРАВО НА СВЯТО

Щороку третьої неділі червня, починаючи з 1965-го, ми святкуємо День медичного працівника. Право на свято мають багато спеціалістів цієї галузі, відзначатиме його завтра й Валентина ЯЦЕНКО — медсестра першого терапевтичного відділення міської лікарні № 1. У Вірменії серед тих, хто ліквідував наслідки землетрусу, була й вона.

Фото І. КОРЗУНА.

До Пхеньяна їде директор Кіровоградського центру НТТМ «Ефект» Микола Цуканов. Чому, з чим — 3

Проміжні підсумки наших давніх передвікторини «Минуле ків — 4
Резонанс: пошта публікації про д/с № 70 — 6
Початок детективної повісті «Кулон з діамантом» — 7
Оригінальна версія прочитання скіфських написів на фоні заперечення наукою наявності писемності у 8
Знову — ушу. Наньцюань — 10

ЧАС РОЗСУДИТЬ

ГОВОРИМО
ВІДВЕРТО

Два тижні країна цілими днями чатувала біля телевізорів та радіоприймачів. Ми ще довго будемо аналізувати роботу З'їзду народних депутатів СРСР, напевне кожен з нас відчув його вплив на всю атмосферу суспільно-політичного життя країни, на розвиток гласності і демократії. Сьогоднішні наші враження, можливо, надто емоційні. Можливо, сьогодні читача аудиторія нашої газети цілком на стороні радикального крила З'їзду. Із позиції на З'їзді української делегації зрозуміло, що наші делегати не з того числа. Але на те й плюралізм суджень... Гадаємо, читачі з нетерпінням чекатимуть в газеті обіцяної раніше розмови з народним депутатом Олегом Лаврентійовичем МАЛЮТОЮ, завідувачим хірургічним відділенням Кіровоградської обласної дитячої лікарні. Ми зустрілися з ним одразу ж по поверненню з Москви.

була чи не найбільшою). Мене, комуніста, просто обурили виступи проти партії. Створена комісія розбереться зі справою Гдяна й Іванова, але їхнє постійне прагнення концентрувати на собі увагу теж мені здається несимпатичним.

КОР.: А що сподобалось, особливо запам'яталось?

О. Л. МАЛЮТА: Я підписався б під кожним словом виступу академіка Д. С. Лихачова. Він, до речі, логічно міг би продовжити попереднє запитання. Пам'ятає, як він говорив на З'їзді, що низький рівень нашої культури негативно позначається на нашому суспільному житті, державній роботі, на міжнародних відносинах. Адже люди високої культури не можуть бути ворожими до чужої національності, до чужої думки і вони не агресивні. Мені здається, цей виступ має бути програмним для молодих людей...

КОР.: У Вас особисто є якісь невдоволення формуванням вищого органу державної влади?

КОР.: З'їзд закінчився. Навіть ми, споглядачі, відчуємо деяку втому від такого шквалу серйозної інформації. Ви теж втомилися? А проте З'їзд — це лише пролог, справжня робота тільки починається. Маєте сили, Олег Лаврентійович?

О. Л. МАЛЮТА: Втомилися, правда. Але це втома фізична. Моральний же заряд З'їзду важко пережити. Я не естим повернутися додому, як уже знав думку багатьох виборців, що, моєля, єдина можливість, яку нам дали на З'їзді, — це поговорити, і все. Я так не вважав. Звичайно, не вдалося добитись усього, чого хотілося. Реальність сьогодні дуже важко змінити, оскільки ми знаходимося в критичній ситуації і в економічному плані, і в соціальному, і в плані міжнародних відносин. Проблем дуже багато, але вирішення їх може початися тільки з відкритого обговорення. Хоча умінню вести дискусію нам ще треба вчитися... КОР.: Вам щось не сподобалось у виступах і поведінці делегатів? О. Л. МАЛЮТА: Дуже багато. Безпеліційні звинувачення окремими депутатами партійного керівництва, членів уряду, нескромність за трибуною відомих вчених, амбіційність делегатів з Прибалтики (хоч їхня згуртованість і підготовленість до З'їзду

ДОРОГІ ДРУЗІ!

Цими днями минає 70 років від дня створення комсомолу України. З цієї нагоди, а також у зв'язку із Днем радянської молоді в обласному центрі відбудеться цілий ряд цікавих молодіжних заходів. Запрошуємо усіх вас побувати:

21 ЧЕРВНЯ — на зустрічі з учасником Сургутської зустрічі В. Коробейниковим, яка розпочнеться о 16 ГОДИНІ в молодіжному центрі «Погляд» (вул. Полтавська, 71);

22 ЧЕРВНЯ — на дискусії «Який комсомол нам потрібен?», що проходитиме там же. Початок — о 18 ГОДИНІ.

А ось які заходи ви зможете відвідати 24 ЧЕРВНЯ, у суботу:

— дитяче свято в парку імені Леніна (від 17 до 19 ГОДИНИ 30 ХВИЛИН);

— конкурс авторської пісні «Пісня, народжена на землі Афганістану» (початок у парку імені Леніна о 19 ГОДИН 30 ХВИЛИН);

— нічний карнавал у будинку культури «Авіатор» (початок о 22-й ГОДИНІ);

— нічний молодіжний бал у кафе «Візит» (початок о 23-й ГОДИНІ).

25 ЧЕРВНЯ вас будуть раді бачити на:

— водному святі, яке розпочнеться о 12 ГОДИНІ дня на Новомиколаївському пляжі;

— концерті вокально-інструментальної групи «Гарний настрій» (площа Кірова, з 18 до 19 ГОДИНИ);

— рок-параді у парку імені Леніна (початок о 20 ГОДИНІ);

— гала-концерті у парку імені 50-річчя Жовтня, який розпочнеться о 21 ГОДИНІ.

ОРГКОМІТЕТ.

[Закінчення на 2-й стор.]

НА З'ЇЗДІ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ СРСР

МОСКВА. (ТАРС). Ще кілька питань розглянуто З'їздом народних депутатів СРСР. Більшістю голосів З'їзд затвердив Голову Ради Міністрів СРСР М. І. Рижкова, який висловив глибоку вдячність депутатам за високе довіря.

Головою Верховного Суду СРСР був затверджений Є. О. Смоленцев, головним державним арбітром СРСР — Ю. Г. Матвеев, головою Комітету народного контролю СРСР — Г. В. Колбін, Генеральним прокурором СРСР — О. Я. Сухарев.

9 червня на ранковому засіданні депутати завершили обговорення питання про Основні напрями внутрішньої і зовнішньої політики СРСР, програми наступної діяльності Радян-

ського уряду. Із заключним словом виступив Голова Ради Міністрів СРСР М. І. Рижков.

МОСКВА. (ТАРС). 9 червня в Кремлі завершився З'їзд народних депутатів СРСР. У заключний день роботи після закінчення дебатов у питанні про Основні напрями внутрішньої і зовнішньої політики СРСР, програму наступної діяльності Радянського уряду із заключним словом виступив Голова Верховної Ради СРСР М. С. Горбачов.

Депутати більшістю голосів прийняли за основу підготовлений редакційною комісією З'їзду проект постанови З'їзду про основні напрями внутрішньої і зовнішньої політики СРСР. З'їзд вирішив, що депута-

ти можуть передати поправки і зауваження до проекту в письмовій формі. Всі поправки і пропозиції будуть розглянуті редакційною комісією і президією З'їзду. Текст проекту постанови буде розіслано депутатам для погодження. Документ повинен бути опублікований не пізніше як через 10 днів.

Потім З'їзд розглянув склад конституційної комісії і прийняв постанову про її утворення. Голова комісії — М. С. Горбачов. Утворено комісію по підготовці проекту закону про конституційний нагляд в СРСР.

Депутати розглянули ряд питань, включених у порядок денний пунктом «різноманітне». Після обговорення

З'їзд прийняв постанову про підготовку проекту закону про статус народних депутатів СРСР, про підготовку проекту деяких законів, які регулюватимуть порядок діяльності З'їзду народних депутатів, Верховної Ради та їх органів, про скасування Указу Президії Верховної Ради СРСР від 8 квітня 1989 року в частині доповнення Закону СРСР «Про кримінальну відповідальність за державні злочини» статтею 11 (прим).

Було прийнято послання З'їзду народних депутатів СРСР народам світу.

НА СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ СРСР

МОСКВА. (ТАРС). 10 червня продовжила роботу

перша сесія Верховної Ра-

ди СРСР. На роздільних засіданнях Ради Союзу і Ради Національностей було обрано заступників голів палат. Розглянуто також пропозиції щодо складу постійних комісій обох палат, обрано голів цих комісій.

Увечері під головуванням першого заступника Голови Верховної Ради СРСР А. І. Лук'янова відбулося спільне засідання Ради Союзу і Ради Національностей.

Депутати розглянули питання про пропозиції Голови Ради Міністрів СРСР щодо складу Уряду СРСР. З доповіддю в цьому питанні виступив М. І. Рижков. Верховна Рада СРСР постановила прийняти до роз-

гляду пропозиції Голови Ради Міністрів СРСР М. І. Рижкова про структуру і склад Уряду СРСР. Відповідним комітетам Верховної Ради СРСР і постійним комісіям палат доручено дати свої висновки щодо кандидатур, які пропонуються для призначення до складу Ради Міністрів СРСР.

Потім було розглянуто питання про обрання комітетів Верховної Ради СРСР, обрано голів цих комітетів. Спільне засідання Ради Союзу і Ради Національностей оголошується закритим. Робота комітетів і комісій почнеться 19 червня, а 26 червня відновлять пленарні засідання Верховної Ради СРСР та її палат.

ХРОНІКА ПОДІЙ

НА ПОБАЧЕННЯ ЗІ ШКОЛОЮ

Шістдесят років тому у селі Бовтищі Олександрівського району відкрилася середня школа. 28 школярів стали господарями в ній. А через дев'ять років тодішній директор Яків Філонович Гуртовий проводжав у світ широкий перший шкільний випуск. Йшла весна 1939-го. Недавно у Бовтищі теж відбувся випуск. Цього разу на побачення з рідною школою прийшли не лише сімнадцятирічні Д. М. Супрун, О. М. Чирнушевич, Н. П. Горбенко, Ф. М. Заєрнюк, В. Р. Чабан — з того першого випуску, що відбувся 50 років тому. З тих перших 28 молоденьких хлопців та дівчаток учням і вчителям школи вдалося розшукувати 14. Приїхати змогли лише восьмеро. Шкільний вальс звучав того дня й для випускників 59-го, 69-го, 79-го років.

Після урочистої лінійки, де присутні вітали теперішній директор В. В. Олійник, випускник 39-го Д. М. Супрун, голова сільської Ради І. В. Косенко, поклали квіти до пам'ятника загиблим воїнам. Не один, мабуть, згадав у хвилину мовчання своїх товаришів, учителів, що загинули в роки Великої Вітчизняної. Тільки шестеро з 28 перших учнів школи залишилось на її полях.

Вечір-зустріч провели у формі уроків. Урок історії — колишній директор розповідав історію школи. Урок географії — хто з випускників де живе, де бував, де пам'ятають Бовтиську десятирічку. Урок математики — це вже роки. Урок мужності — то приклади життєвої стійкості колишніх однокласників. Урок співів — пісні різних поколінь, що звучали колись в рідних стінах.

Наш кор.
Олександрівський район.

2

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

17 червня 1989 року

На цьому знімку — приєзери обласних знань «Того, мама і я — спортивна сім'я» — світловодці П. Гуртовий і дружина Наталя з сином Дмитром.
Фото І. КОЗУНА

ЧАС РОЗСУДИТЬ

О. Л. МАЛЮТА: Мене здивувало, що окремі обласні не висунули до Ради Союзу жодного робітника чи представників селянства. КОР.: Але, можливо, сьогодні і не потрібно дотримуватись колишньої традиції обирати у Верховну Раду «весільних генералів». Наприклад, у Верховну Раду не ввійшло багато видатних депутатів із московської делегації, чий думки у Раді, можливо, були б норисними...

О. Л. МАЛЮТА: Я не можу погодитись з Вами. Склад З'їзду в середньому відображає те розуміння політичної діяльності, яке

сьогодні є в обранців, у виборців. Я, до речі, розмовляв у кулуарах з багатьма депутатами і переконався, що це їхня щира, а не нав'язана точка зору. Щодо «весільних генералів», то я не виключаю можливості їх існування і в нинішній Верховній Раді. Але я твердо переконаний, що поряд з академіками там повинні бути нарівні люди від землі, від верстат.

КОР.: Після З'їзду Ви обіцяли відповісти на запитання, чи відчуваете себе політичним діячем?

О. Л. МАЛЮТА: Ні. По-перше, я ще нічого не зробив як народний депутат. А, по-друге, відчув на З'їзді, що із затрудненням даю

оцінку окремим питанням. Наприклад, не зміг би запропонувати своєї економічної програми чи програми вирішення нашого такого драматичного зазвас національного питання...

КОР.: Але щодо Вашої особистої програми про пенсійне забезпечення, охорону прав матері і дитини, якісно новий розвиток медицини — З'їзд частково вирішив ці питання...

О. Л. МАЛЮТА: На З'їзді багато говорилось про інфляцію у нас в країні. Але уряд своїм першим кроком, не чекаючи прийняття закону, вирішив допомогти пенсіонерам і хворим людям, підвищивши пенсії. В проекті Закону про молодь (він уже гото-

вий, до речі) є, зокрема, пункт про те, щоб надати можливість оплачуваної 3-річної декретної відпустки матерям і знати, таким чином, проблему дитячих ясел.

Є рішення про будівництво в Ташкенті спільного підприємства по виробництву одноразових шприців, який вироблятиме їх 300 мільйонів штук в рік. Але як лікар з гіркою констатацією, що медицина і охорона здоров'я у нас все ще залишаються в пасербицях...

КОР.: Я знаю, завод «Гідросила» наділив лінійкою валютою для закупки імпортного обладнання, інструментів. Вдалось це зробити?

О. Л. МАЛЮТА: На жаль, ні. Ми маємо чеські кроки,

а для придбання потрібного нам обладнання треба

доложити.

КОР.: Які справи Вас зачепили?

О. Л. МАЛЮТА: Насамперед моє відділення, операційна. Не відкладаючи надовго, хочу розпочати прийом виборців. Але одразу хотів би попередити, що ремонтом телефонів чи водогону займатися не буду. У нас дуже буквально розуміють лозунг застійних часів «депутат — слуга народу». Я ж разом з цим народом, зі своїми обранцями хотів би відстоювати його інтереси, підносити престиж своєї держави.

Розмову вела
Л. ЯРМОЛЕНКО.

ЯК БУТИ З НІГІЛІСТАМИ?

— Найбільша дитяча смертність серед соціалістичних країн — у нас. Порівняно зі США вона вища у 2,5 рази, з Японією — в 5 разів. На дитину, що перебуває на державному утриманні, щомісяця витрачається 300 карбованців, а мати-одиначка дістає в місяць доходу 20 карбованців. Лише десята частина робітників до 30 років живе в окремих квартирах, витрати на навчання молоді в країні становлять 5 процентів бюджету, тоді як для повноцінної освіти треба принаймні 7—8 процентів...

Цей сухий цифровий ряд у виступі першого секретаря обкому комсомолу С. Снопков перед завідувачами оргвідділами міських і райкомів партії та головами парткомів при МК і РК — учасниками курсів підвищення кваліфікації обкому Компартії України примусив мене ще раз перечитати назву зустрічі в Будинку політосвіти: «Актуальні питання комуністичного виховання молоді в умовах перебудови». Як, подумки питала себе, на такому фоні виховувати молодь, до яких ідеалів закликатися? Чи за цих обставин 3 центри науково-технічної творчості молоді і 3 МЖК на обласній примусять повірити в можливості і світлі перспективи комсомолу отих хлопців, про яких хтось у залі сказав: «Восьмий клас, а він уже нігіліст?».

Очевидно, подібні сумніви здолали багатьох у напому суспільстві. Інакше чого б нимічався позачерговий З'їзд ВЛКСМ, де, як зауважив перший секретар обкому ЛКСМУ, необхідно буде уточнити, що являє собою комсомол як політична організація...

С. Снопков назвав також інші тривожні моменти в молодіжному середовищі: складнощі з трудоваштуванням, навіть із можливостями підробитися на канікулах (в Кіровограді, приміром, погодилися прийняти тимчасово на роботу школярів лише зеленгосп, «Друкмаш» і поштамт); заступник завідувача ідеологічним відділом обкому партії О. О. Решетов говорив, зокрема, про несамоцінність, повну залежність від назально-виховного процесу піонерських загонів, політизацію неформальних молодіжних об'єднань, про те, що має місце пропаганда тези незалежності ВЛКСМ від КПРС. В такій обстановці, зазначив промовець, представники парторганізації повинні вчитися ораторському мистецтву говорити з молоддю на рівних...

Представник обласного комитету по фізкультурі й спорту О. П. Березан наголошували на небагатополуччі у підготовці хлопців до служби в армії: військові керівники в школах малокваліфіковані, школи ДТСААФ не мають гуртожитків та їдалень, навчальні тири в народі прозвали японськими, бо «що не тир — то яма, то навава». Немає умов для фізичного виховання в дитсадках і школах — там у спортзали проводять урок фізкультури одночасно 3—4 класи, і відтак наша область займає останні місця в республіці по підготовці майбутніх солдатів.

Промовці, сконе, розвивали б цю тему й далі, яби їх не зупинив один із слухачів: «Хіба з нашої області найбільше дезертирів, самострілів та інших порушників?»

Не чули про таке. Ян не тоді визнаються місця — по тиражі».

Зустріч передбачалася «за круглим столом», тобто як діалог. З ініціативи залу дискутувалися, приміром, питання про те, як комсомол і його преса повинні готувати комсомольців до вступу в партію; чи варто друкувати в газеті матеріали, де по-іншому, ніж ми звикли вважати, оцінюється діяльність героїв минулого. Кілька цікавих питань за браком часу так і не були обговорені. Наприклад, хотілося б почути коментарі до реплік «У нас можливі націоналістичні прояви» і «Нашу молодь стала впливати буржуазна ідеологія». Який же хоч вигляд мають ті націоналісти — бо не знаючи цього, як боротися з «проявами»? І чого б не повернути вплив буржуазної (наприклад, японської) ідеології на свою користь? Так, щоб і в нас у гастрономіях було, як у них, де, як свідчить народний депутат Ю. Черниченко, 1200 видів продуктів, у тому числі 400 — для дітей.

Словом, «питання виховання» було багато, відповідей — менше. Правда, вузькому колу учасників зустрічі пощастило побувати на імпрізованому практичному полі темі. Наприклад, автору цих рядків персонально показали, що значить повага до присутніх. Названий уже О. П. Березан, ледве вгледівши мене, продемонстрував гучність свого баритону: «Ви не поважаєте завідувачів відділами, інакше не з'явилися б у футболці! От ви ж чомусь не прийшли в мантії!» — і тицьнув у мого сусіда

ВРАЖЕННЯ

пальцем, немов прострелив. Я, не приховую, відреагувала темпераментно, одночасно засвоюючи ще один урок хороших манер: ніхто з присутніх джентльменів не дозволив собі, як ото я, заперечити «ачи-телеві»...

Втім, деом із свідків цієї розмови (а то були все члени «президії» зустрічі) я простила їхню стриманість. Один у перерву інше мені «не розстроюється», інший теж чвагав по столу голими ліктями. Скажи він хоч слово на мій захист — чи вибачив би йому пильний голова облспорткомітету вишунаний (куди жому!) трикотаж у грайливий смугун? Я й так думаю, як це О. П. Березан стерпів тенісні (згідно поведінки) рукави мало не в половини залу...

Н. ДАНИЛЕНКО.

З учасниками курсів зустрілися того дня за «круглим столом» також представники засобів масової інформації обласного центру. Завідуючий Будинком політосвіти обкому Компартії України В. Д. Мішуря представив присутнім заступника голови облтелерадіокомітету В. О. Кобзаря, редактора газети «Кіровоградська правда» О. Ф. Кердівренка та відповідального секретаря газети «Молодий комунар» І. Куценка. Розмова вдалася: аудиторію щиро цікавила гласність та її мені, дисципліна дискусій на сторінках газет і в ефірі, відповідальність журналістів за випадки перекручення фактів, ставлення їх до критики та підтримки з боку вищестоящих органів, тематика та форма газетних й ефірних матеріалів тощо.

«Слухали, затамувавши подих...»

Ваню Демченка я знаю тільки з розповідей та газетних і журнальних публікацій. Із його старшим братом Іллею Даниловичем пощастило зустрічатися, коли він приїздив в 60-х роках на зліт-зустріч перших комсомольців Кіровоградщини. Він був тоді і в редакції «Молодого комунара», і в обласному краєзнавчому музеї. І усно, і письмово ділився спогадами. Ми, тодішні комсомольці, слухали його, затамувавши подих, — перед нами горіли сторінки історії.

Вперше про Ваню Демченка я почула у Новоукраїнці, йдучи вулицею його імені. Тодішній перший секретар Новоукраїнського райкому комсомолу Юрій Целих розповів:

— Ваня Демченко — секретар першого в Новоукраїнці райкому комсомолу. В суворий 1919 рік народилася комсомольська організація. Не встигла й зміцніти, як авдіуські посушили денікінці та банди різних мастей, а потім увірвалися в місто. Активістам довелося йти в підпілля. Ваня Демченко організував їх на боротьбу. Випускали листівки, збирали зброю. На початку 1920 року Червона Армія звільнила місто від білогвардійців. А вже в квітні була створена Спілка Комуністичної Молоді. Секретарем обрали Демченка. Його можна було зустріти на концертах, атеїстичних вечорах, на виставках і в загонах, що збирали продукти для голодуючих дітей. У грудні 1920 року в бою з бандами махновців Ваня Демченко загинув.

Так коротко розповів секретар. Потім були ще зустрічі з молодими новоукраїнцями. Я дізнався, що в цьому місті, крім вулиці, ще й бібліотека носить ім'я Вані Демченка. Його старший брат Ілля повернувся з царської армії в кінці 1917 року переконаним більшовиком, став активним борцем за владу Рад. Іванова сестра Ганна теж була більшовичкою.

Оповідаючи про це, спираюся не стільки на пам'ять, як на нотатки в записниках, на журнальні та газетні публікації. Великий інтерес, на мою думку, являють спогади Іллі Демченка, що були вміщені в журналі «Дніпро» № 12 за 1967 рік. Там він згадує про книгу «Безумств храбрых» поем мій славу», що вийшла у видавництві «Молодая гвардия» в 1929 році. У тій книжці, як згадує Ілля Демченко, «на першій сторінці портрет юнака в косоворотці, зі хрещеними на грудях руками, з гордо піднятою головою». Це — Ваня. На 44-й сторінці коротка біографія: «Демченко Іван. Син робітника, старого революціонера, народився 1900 року в м. Бобринці колишньої Херсонської губернії. 1919 року добровольцем вступив до лав Червоної Армії, був на фронтах, залишився при відступі Червоної Армії на Україні, пішов у підпілля. Після визволення України активно працює в комсомолі, його обирають секретарем райкому. На місто наступають банди Махна. Демченко перший, з гвинтівкою в руках, захищає його (так у тексті, зрозуміло, що не Махна, а місто захищає), але бандити оточують жменьку сміливців і повзирячому вбивають...».

Журнал «Дніпро» вмістив і фотографію. Лаконічний підпис стверджує, що Ваня Демченко загинув 28 грудня 1920 року, захищаючи місто від махновських банд.

А до того комсомольці збирали картоплю для голодуючих дітей. Знову дозволю собі послатися на спогад Іллі Даниловича Демченка. За розміром спогад досить великий.

«У жовтні 1920 року за розпорядженням Всеросійського Головного штабу мене викликали на роботу в Москву.

Новоукраїнський райком комсомолу (секретарем райкому був Ваня), довідавшись про цей виклик, назбирав у селян вагон картоплі і доручив мені відправити його в Москву. Видали Мандат за підписом секретаря райкому комсомолу від 19 жовтня 1920 року № 377, в якому говорилось, що такому-то доручається супроводжувати вагон картоплі, адресований на ім'я товариша Леніна — для голодних дітей.

Разом з дружиною ми з великими труднощами прибули 2 листопада 1920 року в Москву на Курський вокзал. Залишивши Марію Олександрівну охороняти вагон, я пішки подався у Кремль, попросив червоного коменданта подзвонити товаришу Леніну і доповісти, хто я і що привіз. Минуло кілька хвилин. Аж ось комендант простягнув мені телефонну трубку:

— Володимир Ілліч буде говорити з вами.

Я привітався з Леніним, відрекомендувався, сказав про картоплю. Ілліч вислухав мене уважно, тільки інколи вставляв: «Добре, чудово» — і попросив передати слова подяки новоукраїнським комсомольцям. Потім Володимир Ілліч спитав:

— А що найбільше потрібне зараз новоукраїнським комсомольцям?

Трохи подумавши, відповів:

— Та нічого, Володимире Іллічу, все ніби в них є. От тільки босих багато.

Я почу як Ілліч зітхнув і сказав:

— Двадцять п'ять пар черевиків вистачить? Як ви гадаєте?

Я швидко погодився.

— Цілком, товаришу Леніне.

— Так, так, — промовив Ілліч, даючи зрозуміти, що розмова закінчена.

...25 пар взуття від Леніна вони отримали і були дуже раді».

Ось так просто згадує Ілля Демченко. А ще він розповідає, що за рік до цього, восени 1919 року, був у Москві на лікуванні. Дружина в той час працювала секретарем в Олександрі Михайлівні Коллонтай — Наркома соціального забезпечення.

Цитую далі, знову за друкованими спогадами:

«Канцелярія і квартира тов. Коллонтай містилися в готелі «Національ». З нею разом жила дружина. З Олександрією Михайлівною ми познайомилися ще на Україні, в 6-й Українській радянській дивізії. Дружина часто ходила в Кремль за дорученням О. М. Коллонтай, носила туди документи на підпис тов. Леніну.

В кінці жовтня чи на початку листопада 1919 року дружина, як завжди, принесла Володимирові Іллічу документи. Він їх під-

писав, заспівав і сказав, щоб вона швидше одягалась вниз у вестибюлі, бо поїде з ним разом до тов. Коллонтай. Ілліч мав виступати з Олександрією Михайлівною на якомусь заводі. Незабаром Володимир Ілліч зійшов униз і, побачивши дружину без пальта, спитав:

— Чому ви й досі не одяглися?

Марія Олександрівна відповіла, що недавно приїхала з фронту і в неї поки що немає пальта. Ілліч зняв з шиї свій шарф (тепер він зберігається в музеї Леніна) і замотав їй шию, хоч сам був у легкому демісезонному пальто. (Потім, через кілька днів дружина повернула шарф Надії Константиноївни).

По дорозі до готелю В. І. Ленін встиг розпитати Марію Олександрівну, хто вона, хто її чоловік. Дружина все розповіла, а про мене сказала, що я був комісаром 6-ї Української Радянської дивізії, в боях мене контузило, відновився давній туберкульоз, і я лікуюся тепер у санаторії «Воробьевы Горы». Володимир Ілліч запитав, чи є в мене якісь зимовий одяг. Марія Олександрівна відповіла, що, крім літньої форми, нічого немає.

Підїхали до готелю «Національ». Коллонтай уже чекала біля підїзду, сіла в машину і поїхала з Іллічем на мітинг.

За кілька годин вона повернулася схвилювана.

— Ой, Маріє, що ти наробила! — підїшла до телефону, кудись подзвонила і попросила, щоб негайно прийняли її секретаря Демченка. Із запискою Коллонтай Марія Олександрівна прийшла в Комісаріат постачання (він містився там, де зараз «Гранд-Отель», навпроти музею Леніна), її вже чекав комісар постачання продуктів харчування Лобачов. За його розпорядженням Марії Олександрівні видали білячу шубу, шапочку, туфлі, боти, сукню.

Коли Демченко прийшла до Коллонтай, Олександра Михайлівна сказала, що Марії треба негайно йти в Кремль, до секретаря тов. Леніна, а та, мовляв, уже знає. Дружина пішла. Коли секретар (здається тов. Лебедева) побачила її, то одразу повідомила Леніна. За кілька хвилин вийшов Ілліч, оглянувши дружину і, всміхнувшись, мовив:

— От тепер схоже, що ви секретар наркомун! Передайте Олександрі Михайлівні, що я дуже задоволений. Хай вона попросить товариша Лобачова одягти й вашого чоловіка».

Читаючи ці двадцятирічної давності спогади і немов знову бачу сивоголового, але по комсомольському бадьорого Іллію Даниловича Демченка, чую його розповідь про комсомольські двадцять років, про героїв громадянської війни, про зустрічі з Леніним. А ще чую, як на комсомольських конференціях в Новоукраїнці звучить:

— Ваня Демченко!

— Іван Данилович Демченко загинув у боротьбі за владу Рад. Кожний із нас готовий у будь-яку хвилину виконати комсомольське доручення за нього!

В. ЦВЯХ,
член Спілки журналістів СРСР.

ДО 70-РІЧЧЯ
ЛКСМУ

● У важкі роки комсомольці Новоукраїнського району, яких очолював Іван Демченко, направляли вагон картоплі на ім'я В. І. Леніна для голодуючих дітей.

● Дарунок В. І. Леніна новоукраїнським комсомольцям.

● Олександра Демченка повертає шарф В. І. Леніна Н. К. Крупській. Той шарф нині зберігається в музеї.

ВІДСТАНЬ У ЧОТИРИ РОКИ

НАЗУСТРІЧ
XIII
ВСЕСВІТНЬОМУ

КОР.: Мико, ти, на мій погляд, у наших читачів маєш репутацію активного позаштатного автора, особливо у пору твоєї комсомольської роботи. Думаю, ти цілком би міг...узяти інтерв'ю у самого себе.

М. ЦУКАНОВ: Тоді б я запитав себе, чому моє представлення як делегата комсомольцям і молоді області відбувається напередодні відїзду, а не раніше. Був же час позустрічатися з молоддю, одержав би якісь накази, доручення. Адже на Московському фестивалі кіровоградська делегація була чисельною. У багатьох, мабуть, є побажання чи вітання своїм друзям, колегам з усього світу. А через те, що інформативності від обкому комсомолу і від газети про наступний фестиваль та про висування кандидатів у делегати, про затвердження їх на бюро практично не було, цілком ймовірно, що сьогодні більшість гадає, чому саме Цуканов делегат фестивалю...

КОР.: Будь-ласка, на це відверте і сміливе запитання дай таку ж відповідь.

М. ЦУКАНОВ: Можливо, це пов'язано з доброю славою центру НТТМ, який я очолюю. Ми існуємо уже рік, і треба сказати, що вирішення науково-технічних проблем в області зробило помітний крок уперед. За час існування центру нами укладено договорів на суму понад 700 тисяч карбованців, із яких більше половини уже виконано.

Друге важливе завдання центру НТТМ — фінансове забезпечення розвитку технічної творчості молоді, дітей. Не секрет (хоч багатьом це й не відомо), що в середньому по республіці саме на це виділяється... 10 копійок на одного підлітка, школяра. А наш центр за 1 квартал нинішнього року уже перерахував для цього 15 тисяч карбованців.

Сьогодні велику увагу приділяємо налагодженню друж-

ніх зв'язків з молодіжними центрами такого типу у зарубіжних країнах. Тепер уже є перспектива співробітничати з багатогалузевим підприємством ЗУГО із ПНР, центром НТТМ м. Толбухіна (НРБ). Спільними зусиллями центру і редакції випускається щомісячний додаток до газети — «Рекламний вісник».

Окрім усього, як член обкому комсомолу, завантажений громадською роботою.

КОР.: Гадаю, читачі залишаться задоволеними твоєю відповіддю. А з якою програмою ти їдеш на фестиваль?

М. ЦУКАНОВ: Як і кожен представник нашої країни на цьому фестивалі, відчуваю себе парламентарем, посланцем миру і дружби між усіма народами і всіма країнами світу.

Щодо особистих планів, сподіваюсь налагодити економічні зв'язки з представниками інших соціалістичних країн. Ряд невідкладних питань треба вирішити з нашим давнім другом, а тепер і партне-

ром, першим секретарем Толбухінського ОК ДКСМ Діаном Дяковим.

КОР.: Але на Всесвітньому форумі ти не будеш почувати себе новачком...

М. ЦУКАНОВ: Так, мені пощастило брати участь в підготовці і проведенні XII Всесвітнього фестивалю молоді і студентів у Москві чотири роки тому.

КОР.: Тоді ти непогано освоїв і репортерський хліб. Пам'ятаю твої оперативні інформації по телефону, цікаві інтерв'ю і враження, опубліковані тоді після фестивалю. З Пхеньяна зателефонувати важче, але, сподіваюсь, вражень привезеш багато і поділишся ними з нашими читачами!

М. ЦУКАНОВ: Обіцяю вести щоденник. Спеціально для «Молодого комунара».

КОР.: В добру путь!

М. ЦУКАНОВ: До зустрічі.

Наш кор.

3

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

17 червня 1989 року

ВІТЧИЗНА

Три чверті віку...

75-річчя першої міської художньої виставки митці обласного центру відзначили відкриттям у картинній галереї виставки творів кіровоградських художників. На ній представлено близько 250 творів живопису, графіки, скульптури, декоративно-прикладного мистецтва.

Перша міська виставка виходила далеко за межі подій лише місцевого значення. Організаторам вдалося залучити до участі у ній як місцевих колекціонерів, так і випадкових власників художніх цінностей.

У виставці взяли участь і провідні художники Одеси та Харкова.

Згідно даних мистецтвознавця та краєзнавця старшого наукового співробітника Кіровоградської картинної галереї В. М. Боська, вже за перші чотири дні виставку відвідало понад тисячу чоловік, за два тижні експонування тільки платних відвідувань було близько 2,5 тисячі.

Серед майже 60 митців, які беруть участь у виставці, — М. Бондаренко, В. Волохов, Г. Гнатюк, Ю. Іващенко, Л. Кир'янова, І. Зантарія, М. Надєждін, Г. Константиновський.

В. ГРИШИН.

4

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

17 червня 1989 року

Не було війни?

1.

Соколівку сколихнула звістка — Власюкам прийшла похоронка. Вбито їхнього односельця Миколу десь аж за тисячі й тисячі кілометрів. Було 1985 рік...

Ховали М. Власюка всім селом. Розривалися рідні, душили у собі сльози Олександр Кондратюк. Саого часу йому теж довелося пройти Афганістан. І він по-своєму, як ніхто інший, сприймає горе, що спіткало. Коли ж Сашкові протягнув хтось папірець з надрукованими літерами, мовляв, прочитаєш біля цинкового гробу, хлопця механічно взяв той листок і, зіжмакавши, кинув під ноги.

— Ех, люди, тут не читати — кричати треба, — вимовив.

Про що говорив тоді — не пам'ятає. У ці дні, коли зібралися колишні воїни-«афганці» з Кіровоградського району, щоб поговорити, побачити один одного, згадати бузальщини і, звичайно, пом'янути загиблих, Олександр Кондратюк знав, що скаже Надії Захарівні Половченко, син якої загинув у 1984 році в Афганістані. Скаже теплі слова і якнайспокійніше. Так скаже, щоб не заплакала жінка, бо що тепер, через п'ять літ...

І горіла тоді не тільки суха піщана земля ДРА, а горіли з ній молоді серця радянських воїнів-інтернаціоналістів.

Надія Захарівна з букетом квітів вийшла з хаги. Хлопці привіталися. Олександр подарував жінці троянди. Тихо, коштаючи сльози, сказав слова подяки. Прості, щирі...

Потім всі разом поїхали на могилу Валерія. «Афганці» обклали її букетами квітів. А мати...

Мати, коштаючи сльози, говорила:

— Спасибі, синочки, за пам'ять. Одні ви приїздили, згадуєте, бо колгосп не спроможеться на вінок.

Хрускотіли пальці в стиснутих кулаках хлопців. Не відомо, що сказали б вони в очі голові правління колгоспу «Мир» В. О. Денисенку в ту хвилину. Але наваряд чи хороші слова.

— Обіцяли допомагати, коли ховали синопка мого, — гозорила Надія Захарівна. — Та, видать, забули. Мені ж, синопки-соколята, важко.

2.

В Соколівському колишніх воїнів-інтернаціоналістів зустрічала вся середня школа. Важко передати словами те, що було. Хотілося плакати.

Тільки-но з автобуса вийшли хлопці, як до них підбігли дітлахи молодших класів. Квітами затуляли обличчя хлопцям.

На подвір'я школи, де вишукувалися учні, хлопці зайшли після того, як побували на могилі Миколи Власюка. Слова одного з них: «Не знаю, як в ті роки можна було звикнути до смертей своїх однолітків... Я тепер все згадує з жахом. Майже кожних три дні доводилося бачити смерті своїх друзів».

...Знову вітання. Ще на ганку школи до колишніх воїнів звернулася секретар партійної організації школи Л. П. Вишневська.

Всі учні Соколівської середньої школи раді були гостям. Особливо — найменші.

Поки старшокласники через свою старшу «солідність» підійшли з подвір'я на ганок, дітлахи вже позабирали «дядь» до себе в класи.

Ми зайшли в кабінет, де зібрався 9 і 10 класи. Ім не пощастило: «не вистачило» афганців». Ледве впростили в якусь молодшому класі Сергія Радугу.

3.

Сергій — наважкий зростом, але міцної ксті, працює в колгоспі «Прогрес». Прийшов у

клас, тихенько сів за стіл — ваякже, гість! — і ніби знітився. Можливо, що нечасто доводиться йому, звичайнісінькому хлопцеві, бути таким шанованим гостем. Можливо, не знав, що ж його таке розповісти цим людям, а особливо хлопцям, завтрашнім солдатам, про своє життя, службу. Тим паче, що не хотілося говорити всім відомі слова.

Ми бачили, як Сергій, то піднімаючи, то опускаючи тильняки з подарованого букета, відповідав на запитання як таке: «Які якості характеру найбільше цінувалися в Афганістані?». Що він міг нового відповісти тій дівчині?

— Скажіть, у вас є нагороди?

Якщо є, то які і за що отримали їх?

Обличчя Сергія проясніло. Не завчено і якось несміливо він повідав, як витягнув з-під обстрілу зіпсований «бетеер», як не дав захопити його душманам, зберіг життя товаришам. За це і був представлений до медалі «За відвагу в охороні державного кордону» (він — прикордонник).

Про стосунки з місцевими жителями сказав, що вони склалися на взаєморозумінні. У підрозділі, де служив Сергій, був свій ансамбль, на святі з'єдналися разом.

Зачепило за живе, як потім ділився враженнями від зустрічі С. Радуга, питання: «Чи не хотілося кинути було автомат і тікати геть?».

— Знаю, чому так питали старшокласники, — розповідав уже після зустрічі зі школярами Сергій. — Вони дорослі і мислять реально. Навіть реальніше, ніж дехто із старших. Чи не хотів кинути автомат... Ні, не хотів. Не кидав. Що казали — те робив. Накази в армії, тим паче — на війні — не обговорюються. Тоді про доцільність нашого перебування мовчали. Тепер теж — по-різному говорять. Одні — захищали Афганістан. Інші порів-

нюють нас з американцями, що у В'єтнамі «воювали». По-моєму — ми просто виконували наказ...

Багато що можна розповісти про ту зустріч. Мене як жінку і як людину вражають стосунки «афганців» зі школярами, а нами, їхніми товаришами. Не все співпадає у розмовах з хлопцями, із тим, що пишеться в газетах. Часто можна бачити «афганців», які стискають кулаки і які опиняються у ролі прохачів. Що в наших силах — стараємося допомогти колишнім воїнам-інтернаціоналістам. Здебільшого звертаються, щоб якось вирішували проблеми з житлом. От і цього разу на зустрічі в райкомі комсомолу порушувалося питання про забезпечення житлом Юрія Гуцала механізатора і Анатолія Тіткова теж механізатора. Протягом п'яти років не можуть працівники районного вузла зв'язку встановити телефон Олександр Кондратюкові — механізатору колгоспу «Україна». Вирішується питання райвиконкомом про надання матеріальної допомоги сім'ї загиблого Валерія Половченко.

У кожного може бути власна думка на війну в Афганістані. Говорив же Сергій Радуга із сумом, що дехто дивиться на «афганців» і як на американських солдат у В'єтнамі. Не знаю, як у людей, котрі так вважають, язик повертається таке говорити. Час розсудити. Але виконували інтернаціональний обов'язок серед десятків тисяч і наші 34 земляки. Двоє з них загинули. Решта сьогодні — звичайні люди, здебільшого хлібороби. Сіють і збирають урожай, живуть мирним життям. Його захищали вони й для народу Афганістану.

В. ГРАБОВА,
перший секретар Кіровоградського райкому комсомолу.

ВІКТОРИНА «МИНУЛЕ МОГО КРАЮ»

Підходить до завершення наша вікторина. Фактично терміни надсилання відповідей на всі тури закінчилися, на столі журі лежать листи й бандеролі, за якими можна робити остаточні висновки, але давати підсумки одразу всіх трьох останніх турів буде обтяжливо і для журі, і для учасників змагання — думаємо, кожен хоче звірити відповіді, ще раз перевірити правильність своїх знань з книг, брошур, енциклопедій. Та й аби не втрачався ефект суперництва, журі вирішило сьогодні підбити підсумки третього й четвертого турів, а в наступному номері газети — п'ятого туру. Й назвати переможців вікторини.

Отже, відповіді на запитання третього туру.

1. Цитата належить давньогрецькому історикові Геродоту — з його четвертого тому «Історії греко-перських воєн»: «Гробниці царів містяться в Геррах, до яких Борисфен ще судноплавний». Мова, звичайно, про сілфі, які населяли південь сучасної України на межі тисячоліть минулої і нинішньої ери.

2. «Списаветград» є для мене останнім етапом концертного життя, — писав великий угорський композитор і піаніст Ференц Ліст. 1947 рік — останні його відвідини України. Відомо, що українські народні пісні

«Ой не ходи, Грицю» й «Віють вітри» надихнули його на створення двох п'єс для фортепіано. Чудові спогади написав про славного угорця російський поет Афанасій Фет, який в той час проходив військову службу при кірасирському полку, розквартированому в Єлисаветградському повіті.

3. Славу нашому краю принесли уродженці Кіровоградщини письменники І. Карпенко-Карий, М. Кропивницький, Ю. Яновський, С. Степанів-Кравчинський, І. Микитенко, Ю. Олеша, В. Близнєць, Дем'ян Бедний, В. Білий-Білоцернєвський, Т. Масенко, С. Попович, С. Голованівський, О. Журлива, корифей українського театру брати й сестра Тобілевичі. І. Мар'яненко, Г. Юра, визначний російський актор В. Даидов, композитори й музиканти Г. Нейгауз, Н. Шимановський, Ю. Мейтус, художники О. Осмьборкін, І. Похитонов, основоположник слов'янської філології В. Григорович, етнограф В. Ястребов, видатний педагог сучасності В. Сухомлинський та інші.

Відповіді на запитання четвертого туру.

1. Велике народно-визвольне повстання на Правобережній Україні 1768 року проти феодального, національного й релігійного гніту українського народу польською шляхтою — Колівищина — мало широкі відгомін і на території нашого краю. Як і взагалі гайдамацький рух. Варто сказати лиш, що чимало гайдамацьких атаманів — М. Залізний, В. Щербина, К. Круть, гачов.

Я. Репетей, П. Яцинович, Г. Сарайкин — походили з Єлисаветинської провінції. Торговельного сотника Власенка після здобуття Умані гайдамацька рада обрала управителем міста. Чорний Чутинський ліс, Нам'яне-

че (тут встановлено пам'ятний знак), Цибулеве, Цвітне, Хашувате — це лише деякі, найгарячіші спалахи гайдамацького руху на території нашого краю.

2. На території фортеці святої Єлисавети в минулому й позаминулому століттях неодноразово перебували російські полководці О. В. Суворов і М. І. Кутузов (про це повідомляють меморіальні дошки на будівлі міської лікарні № 1). Влітку 1769 року у фортеці дислокувався штаб 2-ї російської армії, яною командував П. О. Рум'янцева. Не міг не одвідати фортецю і герой Вітчизняної війни 1812 року генерал М. М. Рясівський, усяпальниця якого знаходиться в с. Розумівці Олександрівського району. За деякими даними у фортеці перебував керівник селянської війни Омелян Пу-

3. У роки Великої Вітчизняної війни на території нашого краю діяв підпільний обком партії (секретарі П. Василюк і М. Скирда), підпільні райкоми партії. Вже в перші місяці окупації збройну боротьбу почали партизанські загони на території Кам'янського, Знаменського, Єлисаветградського районів.

Коротко неможливо бодай назвати підпільні організації, групи, партизанські загони, які діяли в області. Варто лише сказати, що на окупованій території з фашистами боролися десятки тисяч партизан, підпільників. Далеко за межами області відомі нині відвага і мужність підпільної комсомольської організації «Спартак» (с. Красногірка Голованівського району), інших героїчних підпільників.

Журі відзначає, що майже всі учасники вікторини сумлінно поставились до відповіді на це запитання. «Пошук героїв» триває, — пишуть вони. — Це потрібно живим, потрібно історії».

Після третього і четвертого турів учасники вікторини мають відповідні результати:

О. Шумський (Кіровоград) — 78 очок; клуб старшокласників «Діалог» (Гайворон) — 72; міський загін слідопитів імені Б. Білого (Олександрія) — 71; Надія Цєбро (Світловодськ), О. Зелінкевич (Голованівськ), краєзнавчий гур-

ток восьмирічки № 26 (Кіровоград) — по 68 очок; І. Чорноіван (Кіровоград), К. Корчагіна (с. Балахівка Петрівського району) — по 66 очок; краєзнавчий гурток СШ № 2 (Новгородка) — 62; О. Рябошапка (Знам'янка і пошуковий загін восьмирічки № 11 (Олександрія) — по 59; Ю. Тютюшкін (Кіровоград) — 58; Р. Кармазин (с. Турія Новомиргородського району) — 46; Л. Папуша (с. Добровеличківка) — 29 очок.

Багато побажань висловлюють у своїх листах учасники вікторини. Наприклад, краєзнавець Олександр Рябошапка пропонував одне із запитань присвятити періоду громадянської війни. А ще радить кожному учасникові розповісти бодай про одного земляка — воїна-інтернаціоналіста. Кілька своїх запитань для вікторини пропонують члени краєзнавчого гуртка середньої школи № 2 селища Новгородки. І це дуже добре. Але ці побажання ми зможемо реалізувати хіба що наступного разу, коли проведитимемо подібну вікторину. Про це, до речі, пишуть учасники нинішньої.

ЖУРІ ВІКТОРИНИ.

Моя Велика Вітчизняна

ПАМ'ЯТЬ

21 ЧЕРВНЯ 1941 РОКУ

Яке роздольє в лісі на галяві.
Який розмай лахучих цілених квіт.
Солдат і юнка ввечері гуляли.
Забули, що існує білий світ...
Пішли на них берізонька схилляла,
Волоски щось шептали у тиші.
Дівчинонька закохана не знала:
Убитий він на завтрашній війні.

В ПОХІД І НАДОВГО!

Не місце спокою.
Замовни, гітаро,
У лісі, соловейко,
Пісень не співай...
Вітчизна любима
Палас погаром!
В похід! І надовго
Коня осідлай!
Прощайте, матусю
І літній зорі,
І ти, моя мила,
Що щиро кохав...
На бій справедливий
За хати і гори,
Ідемо на Захід,
Бо німець напав.

22 червня 1941 р.
село Стрілка, Музький район,
Ленінградської області.

НАШАДКАМ

Для нас ви нині, як глухий туман,
Про вас в ці дні лише мріяти могли ми.
Коли арійський опустився дурман...
Нашадки — ви від нас невіддільні.
Без захисту лишилися в грізний час.
Коли бачили з ним тривають,
Коли він б'є все мілами по нас,
То і до вас осколки долітають.

ТАРАН

Іх четверо... і з висоти,
Як виродки, зухвалі,
Дивились свастикі й хрести
У озеро дзеркальне.
Лише один наш «ястребон»,
Та не пройди бандитам.
Маленький верткий «шашок»
Іх вправно буде бити.
Гвинти слічать простори, рвуть.
Повітря ж свіже, чисте.
Гармати грізним громом б'ють —
Горить літак фашистський...
Довгий і третій раз горять,
Червоні зірки сяють,
Ліси, озера та поля
Ковтають осінняють.
Та все ж лишається один.
«Ишан» — за ним стрілисто.
Мотор останній п'є бензин.
Біло близько наше місто.
Останній пущено снаряд —
Ще златний гад летить.
А в місті тім — юрба хлоп'ят.
Він хоче їх бомбити.
В нозі німота — біль від ран,
Рука ж кермо тримає,
І струмом воля — на таран! —
По жилах пробігає.
Реве мотор, ворожий хвіст
Пропелер реве, рубає.
Коротка мить — уже фашист
У небі не літає.
Він падає, мов метеор.
В пілота ж — більші болі...
Гаряче серце і мотор
Одна єдина воля! —
Бувло чотири. Не хрести
І свастикі зухвалі —
Дивились зірки з висоти
Ув озеро дзеркальне.

Ми все співаємо... Рівнина
Навкруг нас корчить, реве.
Здається німцям: свистіє міна
І пісню в кюльця розірве.
Вони стріляють в нас уперто,
Та того їм не зрозуміть,
Що пісня не боїться смерті
І мінами її не вбить.

ПАРТИЗАНСЬКЕ

Під горою — хата,
Над горою — місяць,
Та сільські діачата
Не співають пісню.
І на тин схилившись,
Мати мовить: «Сину,
Де ти, голуб, дієш?»
Встань за Батьківщину.
Понарай бандита,
Хай навів він згине —
Просить Дніпр сердитий,
Молих Україна...
Кличе мати сина...
Стелиться туман...
В нічній білої тині.

Ходить отаманів
Ніч по носогуру:
— Ой, не плачте, мамо,
Буде німцям горе!

КАЛЕВАЛА

Моя красуня, горда Калевала!
На кантеле оспівувана ти,
Це ж само — воля скрізь тобі сіла.
Хоча й твій простір враз не обійти.
Твій Вяйнемейнен вже забув кресало.
Пристроїв до своїх човнів гвинти.
Ще вчора ти натхненню будувала
В майбуттє прекрасну сонячні мости.
Не бачила шалених хмар ніколи.
Розбійні сили чорної Похйоли.
Глибокі рани завдають тобі.
Та не тужи! Тобі щасливу долю
Яскраве сонце, радість, само-волю
Повернемо в жорстокій боротьбі.

СЕСТРА УКРАЇНИ

Карелія, сестра ти України —
Суворий край річок, озер, лісів.
Свята честь — твоя рубін-перлина
Розтоптана ногами ворогів.
Ще над твоїм, Карелія, народом
Лахтар сокиру гостру підійма,
Украваши в нього щастя та свободу
Ще нависа над ним неволі тьма.
Потропаються у крові підпливає,
Як на Україні Київ підпливав,
Твої міста і села ще палають,
Повсюду видно тисячі заправ.
Я також бачив мукі Кондопоги,
Медвежий жаж, страхіття Повіння,
І прямо в серце врізались дороги,
На них радісні люди без кінця.
Іх стогін, плач в ушах ще не змовнає,
А «брустери» розстрілюють людей,
І боневільна мати притиснає
Дитину мертво до своїх грудей...
Карелія, твоє велике горе
В душі моїй солдатській пронеслось,
І залило її, мов синє море,
І з горем України обнялось.
Немов Дніпро, твоя широка Шуга
Від сліз і крові вийшла з берегів.
Як Ненаситець, Ківаць твій бушує,
Не Ківаць то — всього народу гнів.
Карелія, я у твоїх просторах,
Жорстоким месником за Україну став.
А також за твоє велике горе
На ворогів меч праведний підняв.
Моє солдатське серце поєднало
Тайгу Карелії й Дніпряниці поля.
Як Україна, злим армійським жалом,
Ужалена твоя свята земля...
Та є Велика Русь на білім світі,
І народ нам — вірний побратим,
Ми подолаєм всіх лахтарів з ним,
Бо не даремно ж всім народам світить
Москва промінням Правди золотим!

РЕКВІЕМ

Однopolчанину штурмовику-льотчикові Івану
Прохоровичу Литвиненку з села Галаганівки
Чигиринського району на Кіровоградщині.
Був молодий, кучерявий,
Жити б тобі та дерзати,
З орденем сонячним Слави
В ріднім селі крокувати.
Не ж бо тобі на світанні
Слухати спів солов'я...
В пам'яті світлити, мій Ваню,
Щира усмішка твоя.
З нами завзято занадто
Стверджувати працю б свою.
Та у Карелії раптом...
Та в повітряній бою...
Пам'ять для мене все стелить
Стежки, які ти сходив.
Подвиг високий Гастелло
В тому бою повторив.
Сяє Дніпро твій вогнями.
Мріяв про це ти в свій час!
З нами, мій Ваню, ти, з нами,
Завжди живеш серед нас.

Бійців поховали в норвежській землі
У скелях, на схилі крутому
Вони тут, немаче орли, полягли
В поході, в бою визвольному.
О, небо північне, їх спокій борони!
Поміни сумнівної міді!
Ім сльозами поларне, як вічний вогонь,
Гора для них — як піраміда.

НАКАЗ ГЕНЕРАЛА

Нільна днів, як лишили
Ворогів Кіпрінес.
Ідуть вперед наші сили,
А вогонь — до небес.
Не дорога, а стежка
У розлеті вузькій.
Вбита горем норвежця
Повертається в дім.
Запряглася у возик,
Б їм немало речей.
Та ще троє курносих
Ще маленьких дітей,
Як додому дістатись?

Бойовим побратимам 3-го гвардійського
винищувального Тіхвінського, 17-го гвардій-
ського штурмового Свірського і 828-го штур-
мового Свірського червонопрапорного орде-
на Суворова авіаполнів, з якими в різні пе-
ріоди війни разом ходив фронтовими доро-
гами — від душі присвячую.

АВТОР.

З міста ворог утік!
Все машини й гармати —
Нескінченний потік.
Іх вони обганяють,
Ім назустріч вони,
А сім'я поспішає
В рідний дім із війни.
І звертає з дороги,
Збоку, щоб зачепити
Відпочинне хоч трохи —
Тоді можна й рушати.
Дві в ченанні години,
Наче вічність, повзуть.
Все гармати й машини,
Піхотинці ідуть...
Опускається вечір,
Будуть зірки світити.
На візку тім малеча

Вже під ковдрою спить...
Зупиняється «віліс»,
Що на фронт поспішав.
Генерал з нього виліз
І отак запитав:
— Ви вже, пані шановна,
Влаштували привал?..
І отвіч був безмовний,
Зрозумів генерал.
«Студебнер» попутний
Наказав зупинити —
Хай щасливіца майбутній
Аж додому домічить.
Генерал особисто
Наказав водію:
«Довези в рідне місто
Цю норвежську сім'ю.
Та вези ж обережно,
Добре слово скажи.
Сон дитини бентежний
На ходу бережи...»
А чужий молодий:
«Хай щасливий вам путь.
Хай у вашій світлиці
Мирні зорі цвітуть!..
«Вам спасибо большое!» —
Ще й усмішка ясна,
І махнула рукою
На прощання вона.
Обережно машину
З міста рушив шофер.
Він вантаж свій безцінний
Повезе вже тепер.
З ним не можна погнати,
Кілометрам лиш ліні,
А машини й гармати —
Нескінченний потік.
Іх вони обганяють,
Ім назустріч вони,
А сім'я поспішає
В рідний дім із війни.
Не дорога, а стежка,
Чути шурхіт колес.
Іде з дитини норвежка,
Іде в свій Кіпрінес

РОЗДУМ

Ніч морозяна Сайво полярне.
Полоскає простори небес.
Знов згадались алеї бульвару
Та Інгулу ласкавого плес
З головою мене укриває
Тепла мрія про тебе одну.
Поруч юнку свою відчуваю
Вачу зустрічі днину ясну.
Ми не знаємо більше розлуки
Зірні щастя нас будуть ласкати.
Та огидні фашистські пси-дуки
Не осміляться нас розлучати.

БЕРІЗКА

Я йшов на бій в годину ранню,
Гнав на Шпрее варварів орду.
І зустрів мене на полі брані
Довелось берізка молоду
Зранена осколком білотора.
Сік на землю з рани виткав.
Так хотілось пити — сохлю в горлі —
До берізки я тоді припав.
Враз пекельну справу загасили
Животворні соки весняні.
І в собі відчув могутню силу
І прийшло полегшення мені.
Так здалось: п'ю цілющу воду,
Що послала рідна мати-Русь.
І тому із ратного походу
Переможцем гордим повернувся.

Іван ІСАЄВ.

Північно-Західний напрям —
Карельський та Другий Білоруський
фронти. 1941—1945 рр.

КАРНИЙ
РОЗШУК
ПОВІДОМЛЯЄ:

8 червня 1989 року
пішла з дому і не по-
вернулася КОЗЬМЕРЧУК
Ганна Нічипорівна, 1923
р. н., пенсіонерка, що
проживала в селі Богданівці
Знам'янського райо-
ну.

Її прикмети: низького
зросту, середньої стату-
ри, сутулувата, худор-
лява, плечі опущені, об-
личчя трикутної форми,
смагляве, лоб серед-
ній, ніс прямий, рот
маленький, губи тонкі,
вуха середні, трикутні,
волосся темне з сивин-
ною.

Особливі прикмети:
на щопі під правим
оком родимка, на пе-
редпліччі правої руки
витатування слово
«Анна», на лівому пе-
редпліччі татування:
«Володя».

Розшук ведеться Зна-
м'янським МРВС. Як-
що комусь відомо про
долю громадянки Козь-
мерчук, просимо пові-
домити у найближчий
відділ міліції.

Карний розшук Мало-
вісківського РВВС по-
відомляє про зникнен-
ня КОБЧЕНКО Ольги
Іванівни, 1973 р. н., уче-
ниці Мало-вісківського
СПТУ № 16, яка 23 тра-
вня пішла з дому при-
йомної матері і не по-
вернулася.

Раніше траплялося,
що Ольга Кобченко за-
лишала дім і жила у
знайомих.

Прикмети пропалої
безвісти: зріст 160 —
165 см, середньої ста-
тури, волосся темно-ру-
ське, заплетене у косу.

Особливі прикмети:
вище ліктя лівої руки —
шрам розміром 1,5 —
3 см. Може бути одяг-
нена в ситцеве плаття
салатного кольору з кві-
точками, без рукавів
або спортивний костюм
темно-зеленого кольо-
ру. Також може мати
при собі свідоцтво про
народження.

Громадяни, карний
розшук чекає на вашу
допомогу. Повідомте
міліції, якщо знаєте
про місцезнаходження
Ольги Кобченко.

На знімку: Іван Ліфантієвич ІСАЄВ — зброяр 828-го
штурмового Свірського Червонопрапорного орде-
на Суворова (знімок угорі); він же в другому ряду першої зліва
зона зі своїми однопольчанами-побратимами на зустрічі в Ле-
нграді.

5

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

Урок демократії не вийшов

Я була посереднім учасником подій, що трапились в д/с № 33. І хочу запропонувати вислухати мене ще раз.

Нині майже всі, хто посмів виступити з критикою на адресу завідувача, піддаються переслідуванням за критику. Розправившись з негодними через посередників, це не метод керівництва. Люди втратили віру у справедливість. Багато співробітників подали заяви на звільнення, вказуючи будь-які причини, втомившись марно вести боротьбу з несправедливістю. Результатів немає. А кожен день роботи коштує чималої витримки, нерва і сил.

Написавши скаргу, ми не ставили за мету зняти завідувача.

Ми виступили з критичними зауваженнями на її адресу, аби довести, що старі методи керівництва сьогодні уже не годяться. Адже масмо справу не з металом чи деревом, котрі теж потребують душі, а з найдорожчим для кожного з нас — дітьми. І від того, з яким настроєм, емоційним підйомом працюємо, залежить і їхнє виховання. Випадкові люди не можуть бути у дитячому світі. Робота вимагає багато знань, уміння, терпіння, милосердя і, нарешті, любові до дітей. А тому, той, хто присвятив себе вихованню дітей, вибрав нелегкий шлях в житті!

Є недоліки і в нашій роботі. Про це нам кажуть і ми беремо їх до уваги, виправляємо помилки — але, безумовно, маючи свою точку зору.

Чому ж керівник так гостро, з такою образою, подивом сприйняла критику?

В час перебудови до кожного, незважаючи на ранги, треба підходити вимогливо, принципово, обґрунтовано, пред'являючи претензії, роблячи зауваження, чи висловлюючи побажання. І не прагнути у відповідь обливати того, хто посмів виступити проти, брудом.

Багато в нашому колективі людей ініціативних, творчих, знайомих, але важко працювати в такій обстановці.

Пошта

однієї публікації

«МК» ЗА 20.05.89

Чия рука владика?

6

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

17 червня 1989 року

Обстановка недовіри, підозр, лицемірства, постійного незадоволення, хамелеонства. Все це тягнеться не перший рік. Тому клеймо «кляузників», «ледарів» категорично відкидаю.

Я вважаю, що урок демократії і гласності у нашому садку не вийшов! Жаль!

В. ЯНКОВСЬКА,
вихователь, комуніст.

Спростуйте свою статтю!

Ніколи в житті не зверталась ні в редакцію, ні в які інші інстанції та, прочитавши статтю в «Молодому комуністі» «Чия рука владика?» за 20.05.1989 р., не можу спокійно поставитись до прочитаного і обурююсь до глибини душі. За що це таку чесну, витриману і безмежно грудолюбиву людину так принизили і ославили на всю область?

Люди, які не пропрацювали в дитсадку і одного року, дали негативну характеристику діяльності завідувачі Л. Г. Карамановій, а газета не вникає як слід в суть справи.

Так, Караманова вимоглива, і в першу чергу до себе, а таким як Негребецька, Янковська, це не до вподоби, от і пишуть скарги, що буди́мо їх тероризують.

Демократія і гласність — великі речі, та на жаль деякі люди в даному разі пицназвані вихователі, плутають ці поняття з дикого історією. І дуже прикро, що працівники редакції, по суті, пішли їм назустріч. До приходу в дитсадок Янковської та Негребецької в колективі не було сварок, непорозумінь, існувала нормальна атмосфера. На жаль, тепер такого не спостерігаємо. Ці вихователі стали каталізатором підбурювань одних проти інших і зрештою проти завідувача. Багато з тих, що поклали під вплив ініціаторів «бунту на кораблі», схаменились, забрали свої заяви і підписи назад, але вже, як кажуть, «поїзд пішов», тобто черне діло зроблене і незалежно від того, чи поїде над Л. Г. Карамановою. Моє

ведливість, спростувати статтю газети, не рахуючись при цьому з так званою «чесною мундира».

Р. САВЧЕНКО,
вихователь з 25-річним стажем.

Хто переможе?

Після прочитання вашої публікації «Чия рука владика?» я ще раз переконаюсь, як безвідмовно і надійно працює бюрократичний мур, який не дає пробитись ініціативі, бажанні працювати по-новому, врешті-решт нашим законам, що порушуються на кожному кроці. Адже дуже мало молодих спеціалістів ідуть на відкриті боротьбу з адміністрацією заради покращення нашого «світлого» сьогодення, заради кращого майбутнього, бо його будувати цим малюкам. Вони не беруть участь у нелегкій боротьбі вихователів з наведеними у статті фактами, і невідомо, чи братимуть, поки такі, як Караманова, будуть «направляти» виховний процес у дитячих садках.

У публікації, на мій погляд, показаний класичний зразок боротьби, з одного боку, за м'яке крісло, з другого — за торжество правди, професійної гідності, за перемогу перебудовних процесів. Хто в цій боротьбі переможе? Хотілося б прочитати у Вашій газеті.

Від цього залежить наше майбутнє.

М. МИРОНЕНКО,
випладач, 33 роки.

Пригадую нашу завідувачу...

Хочу коротко розповісти про свої враження щодо роботи дитячого садка, які залишилися з 60-х років, коли мої діти ходили в д/с № 33 «Чайка». У ті роки вихідним днем була тільки неділя і коли побудували цей садок, ми, батьки, наводили у ньому порядок, садили дерева, квіти. Все це робилось за ініціативою завідувачі Олександри Василівни, яка дуже любила свою роботу і могла повести за собою не тільки вихователів, але й батьків. Ми озеленювали територію, прибрали двір після будівництва і робили все це із задоволенням, а вихователі в цей час дивились за нашими дітками. Тепер діти мої виросли і я ходжу вже із внучкою і милуюсь тими деревами, які колись садили.

А стосовно конфлікту, який виник між вихователем і завідувачою, то зрозуміло, що під час перебудови

люди не хочуть більше мовчати і працювати під постійним тиском, тому така й плінність надрів у садочку. Що це за робота у вихователів, коли на душі постійно неспокійно? Хіба можна, щоб конфлікти йшли від завідувача, адже батьки довіряють їй, і вихователям своїх дітей. Коли ж їх виховувати, якщо в садку такі чвари? Те, що у дворі бують квіти, — це не все, а що за цим криється?

Дуже добре, що з'явився такий матеріал на сторінках газети. Ще потрібно, щоб у таких випадках звертали увагу, як годують дітей у садках, бо претензій до харчування дуже багато. Коли ж розгорівся такий конфлікт, то чи не постраждали діти і з цього боку?

А. КОНОВАЛЕНКО.

м. Кіровоград.

...Чому скаржаться одиниці?

Перебудова і гласність розбудили в народі почуття відповідальності за нашу країну, за наше майбутнє. Скільки чудових статей у пресі, скільки інформації для роздумів...

Беру в руки «Молодий комуніст» за 20 травня і бачу терези на всю сторінку, по яких б'є нулак: «Чия рука владика?» — знову десь з'явився динтатор! Ефект картини вражає — треба читати. Але чим більше заглиблююсь у суть статті, тим більше розчаровуюсь.

Скаргу написали не ті вихователі, яких роками «тероризувала» завідувача дитячим садком, а молоді люди, які і року не працюють в колективі і ще не повинні себе називати фахівцями. Виникає думка, що молодим вихователям не подобається, коли їм старші вказують на помилки і дають вказівки, як правильно вести виховну роботу.

Ось звіт про перші збори.

Виховательська скаржиться на те, що завідувача дитсадком примушує її після занять віднести магнітофон в кабінет, тобто на місце постійного збереження. Наскільки я розумію, магнітофон один і ним повинні користуватись всі групи, а тому завідувача поступає правильно, вимагаючи дотримуватись елементарного порядку.

Далі йдуть скарги на те, що декого примушували копати, сапати і т. ін. Для інтересу пішов і подивився на території дитсадку. Мої емоції прошу вважати за ліричний відступ. Навкруги розмаїття квітів, багато таких квітів і дерев, яких я ще не бачив. Моя зачерствіла душа не могла спокійно дивитись на цю красу. А хіба дитячі душі не сприймають цієї краси, хіба ця краса не виховує у дітей кращі риси?

То яка душа у цього вихователя, який скаржиться на те, що його примушували творити оцю красу? Коли весь колектив творив добро, то чому скаржиться одиниці?

Якщо на перших зборах більшість виступаючих мали претензії до методів керівництва Л. Г. Караманової, то на других вже було навпаки — більше говорили про кращі риси завідувача. Із всіх виступів я виділяю виступ століяра С. М. Черникова. По-перше, на мою думку в

роботу століяра завідувача не втручається і він знаходитьсь начебто осторонь цих взаємовідносин. По-друге, він чоловік і жіноча логіка йому не підходить. З цього роблю висновок, що його оцінка — об'єктивна.

Комісія партбюро зробила висновок, що дії Л. Г. Караманової правильні, однак поганий характер і неповажливий не підтримуються окремими працівниками. Коли людина сумлінно ставиться до своїх обов'язків, вона не помічає вимогливості керівника, а хто не зовсім старається, — тому незатишно.

Так от, шановні автори О. Пилипенко і Н. Даниленко, поясніть мені — яким повинен бути керівник? З вашої статті я зробив висновок, що сучасний керівник повинен бути саме таким, як Л. Г. Караманова. Яким такі керівники були в Чорнобилі, на «Адміралі Нахімові», на закладах лізіицях і в інших місцях, — ми б не мали багатьох трагедій.

Вам не вдалось словами довести те, що хотіли, тоді ви застосували зовнішнє оформлення статті.

Чому в статті немає багатьох виступів, які дають об'єктивні факти? Чому ви не з'ясували, якими мотивами керувалися автори скарги? Чи не було в них корисливих цілей?

Так що ваша стаття «Чия рука владика?» має зворотню дію і образно кажучи, оця величезна «бочка», яку ви котите, має зовсім ненадійні обручі.

Шановна редакціє! В мене мало шансів на публікацію мого листа в вашій газеті, але ознайомте з ним хоч авторів і керівництво заводу «Гідросила».

В. О. ПОПОВИЧ,
пенсіонер.

Вибрали б нового керівника...

Коли прочитала статтю, то стало сумно і страшно: як же в наш час — час перебудови — «процвітає» такий хаос в колективі вихователів дитсадку заводу «Гідросила», який очолює Л. Г. Караманова. Завідувача турбується лише про те, щоб дитячий садок, яким керує, був на кращому рахунку відомчого підприємства, а зовсім не дбає про те, яким чином це досягається.

Автори досить ретельно попрацювали над матеріалом і гадаю, що зробили добре, коли написали про всі неподобства, які мають місце в стилі керівництва завідувача. Можливо загальний осуд читачів газети, батьків та керівників заводу «Гідросила» допоможуть справі виховання дітей, бо, гадаю, у такому становищі, що склалося в колективі, працювати людям не можна.

Дійсно, кожна людина, що ставиться до своїх службових обов'язків, має право на повагу. А там, як я зрозуміла, принцип роботи часто такий: «Буде так, як я сказала!». Це вже багато про що говорить, особливо про керівника. Якби я була на місці Л. Г. Караманової, то чесно зізналася б, що очолювати колектив не можу і попросила б звільнити з посади завідувача. А на місці колективу д/с № 70 вирішила б — обрати достойну людину з вихователів, яка б користувалась повагою людей і забезпечила б не тільки потрібний рівень роботи по вихованню підростаючої зміни, а й нормальний моральний клімат у колективі. Чому б так не поступити?

Спасибі редакції «Молодого комуніста», що публікує такі матеріали — про болючі питання перебудови.

Г. ГРАБОВСЬКА.

м. Кіровоград.

Займайтесь молодіжними проблемами...

Пишу до газети з приводу статті «Чия рука владика?». В даному випадку я — людина стороння і саме тому хотів би звернути вашу увагу на ось що. Газета ваша молодіжна, вона повинна досліджувати молодіжні проблеми, вивчати їх, давати якісь рекомендації, слідкувати за всім кращим, що з'являється в молодіжному середовищі, пропагувати найпрогресивніше, критикувати негативні прояви. Як я розумію, саме цими питаннями і повинні займатись кореспонденти вашої газети.

А що виходить насправді? Кореспонденти Пилипенко і Даниленко запропонували молоді статті, на читання яких я витратив півгодини, але так нічого і не зрозумів. Яке відношення чвари в дитячому садку мають до проблем молоді? Чи може їх в нашій області немає? Я вважаю факт вміщення таких статей в газеті неприпустимим безвідповідальністю як кореспондентів, так і редактора.

Я не можу зрозуміти смислу цієї статті. Що може взяти із неї для себе молода людина, що там цікавого чи поучального? Один сказав те, другий сказав інше, той когось подзвонив, ще хтось кудись листа відніс і т. д. Вибачте, це чорт зна що (ВИБАЧТЕ І ВИ НАС, ШАНОВНІ ЧИТАЧІ, АЛЕ, ЯК КАЖУТЬ, НАПИСАНОГО ПЕРОМ... — АВТ.). Першу сторінку газети присвятити рисунку з нулаком, вагами. Що за нерозуміння (вибачте) порівняння. Навіть співробітники вашої газети не могли придумати щось більш цікавіше, оригінальніше, мудріше для першої сторінки?

Можливо, я, як людина з вищою освітою, з 15-річним інженерним стажем (5 років працював на відповідальних роботах, був активним комсомольцем) не доміс для розуміння «надрозумної» карикатури?

Треба ж витратити стільки часу двома кореспондентами, щоб написати таку статтю...

Звертаюсь до редактора газети: як ви могли пропустити таку статтю? Чи ви її не читали?

Звертаюсь до першого секретаря обкому ЛКСМУ: зверніть увагу, що друкується і чим займаються співробітники вашої газети. Вони спеціалісти по молодіжним рухові чи по розбору скарг?

Цікаво знати, якого віку кореспонденти, котрі готували статтю, що вони «так хорошо знають життя, вчать завідувача садком і персонал, як їм краще вести свої справи».

Коротше кажучи, мене обуриває стаття тим, що вона вміщена в молодіжній газеті. Була б вона в «Кіровоградській правді» — я б нічого не мав.

Хотілось би знати вашу думку з цього приводу.

м. Кіровоград.

В. КОРОТІЙ

ВІД ЗИМІВНИКІВ, ФОРТЕЦІ І ФОРШТАДТА...

Кіровоград — це досить молоде місто: йому лише 235 років. Маючи вигідне географічне розташування, воно швидко розвивалося. Доля багатьох визначних людей пов'язана з історією Єлисаветграда. А саму розповідь про історію нашого міста треба розпочати з фортеці Св. Єлисавети.

У 1751 році, як повідомляє видатний історик І. Яворницький в своїй ґрунтовній праці «Історія запорізьких козаків», частина сербів на чолі з Іваном Хорватом переселилися на Україну. Тут поселенням випало брати участь в новому освоєнні правобережних українських земель, спустошених війнами і татарськими набігами. У 1753 році для зміцнення смуги військових укріплень у Новій Сербії було розроблено проект фортеці, яка могла б стати головним форпостом на півдні Російської імперії.

Будівництво велося на порівняно високій ділянці правобережжя Інгулу під керівництвом інженер-полковника Менцеліуса. Площа фортеці мала 57 гектарів, тут розташувався військовий гарнізон з необхідним запасом зброї та харчів. Шестикутна фортеця мала шість bastionів, оточених валами й ровами, які назвали іменами Св. Петра, Св. Катерини, Св. Олексія, Архистратига Михаїла, Св. Апостола Андрія Первозванного та князя Олександра Невського. Споруда налічувала також шість рavelinів, названих на честь Св. Анни, Св. Наталії, Св. Федора, Іоана Предтечі, Св. Миколи та преподобних Печерських, і шість полігонів, що утворювали зручну зону для обстрілу можли-

вих нападників. Фортеця мала три брами: Троїцьку, Пречистинську, Всесвятську. Будівельні роботи здійснювали ересьні поселенці, солдати російських військ та козаки кількох українських полків. Цілком можливо, що перші назви кількох вулиць у центрі старого міста походили від найменувань bastionів фортеці: Олександрівська, Петрівська, Олексіївська, Михайлівська, Андріївська (нині це вулиці Володарського, Шевченка, Гагаріна, Кірова та Андріївська).

На кінець 1757 року земляні укріплення були зведені, побудовано також церкву Св. Трійці, солдатські казарми, склади зброї і пороху. За повідомленнями Пашутіна, Троїцька соборна церква внаслідок являла собою відносно невеликий прямокутник з двома баштами.

Під час російсько-турецької війни 1768—1774 років у фортеці перебував штаб другої російської армії під командуванням відомого воєначальника П. О. Румянцева. Тут кілька разів бували О. В. Суворов та М. І. Кутузов.

Після зруйнування в 1775 році Запорізької Січі в фортеці певний час знаходився арсенал Війська Запорізького, в цьому ж році місто отримало найменування Єлисаветград.

Одночасно з будівництвом фортеці, у 1754 році, на правому і лівому берегах річки виникло поселення, яке мало три складові: на правому березі Інгулу, в районі сучасних вулиць Яна Томпа і Пушкіна, — Бикове і Пермське; на лівому березі — Поділ. Всі частини утворювали так званий форштадт, мешканці якого мусили виконувати різні повинності. Таким чином, найдавнішими вулиця-

ми міста є: Яна Томпа (Велика Пермська), Карла Маркса (Велика Перспективна), Тимирязева (Нижньодонська), К. Лібнехта (Преображенська), провулок Центральний (провулок Соборний), Луначарського (Іванівська), Леніна (від вул. Фрунзе до вул. К. Маркса — Двірцева, від вул. К. Маркса до В. Бални — Верхньодонська), Р. Люксембург (Покровська).

На Биківні та в Пермському районі форштадта квартали забудовувалися переважно штабним відомством для солдат і ремісників. Одночасно з виникненням поселення були побудовані міський базар (на місці сучасного Центрального ринку), Володимирська (Грецька) церква (1812 року), Знаменська церква (на Биковому, сучасна територія тубдиспансеру). В останній чверті XVIII століття було зведено й дерев'яну Успенську церкву (на місці приміщення обкому Компартії України), але після сильної пожежі 1798 року дерев'яна Успенська церква згоріла і на її місці збудували у 1798—1801 роках перну в місті кам'яну культову споруду — однойменний Успенський собор, який довгі роки виконував функції головного собору міста. В останній чверті XVIII століття в місті відбулося 4 ярмарки, які розташовувалися на Османському базарі (між Інгулом та нинішньою вулицею Яна Томпа). Впритул до форштадту підступали слободи Ковалівка і Балка, які вишикли, очевидно, на місці козацьких зимовищ. Характерною особливістю Балки є те, що планування вулиць, на відміну від Ковалівки, тут лишилося майже незмінним донині.

О. КРИЗУЛЬЧЕНКО.

ЕКСПЕДИЦІЯ «ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ»

Колиска вічних дум

...В'їжджаємо в Лисянку. Сивої давнини, XI століття сягає її слава історія. Ще за Ярослава Мудрого збудовано тут потужні оборонні вали... Пригадується і Кобзареве:

Смерналося із Лисянком
Кругом засвітило:
Ото Гонта з Залізником
Люльки закурили.
Страшно, страшно
закурили!

А в житті поета? Сама тут, у Лисянці, шукаючи вчителя малювання, потрапив допитливий хлопець до дядька Єфрема...

Село, «неначе в молоці дитина», купається у весняному цвітінні вишень та груш.

Я сирота з Вільшаної,
Сирота, бабусю...

Сюди, у Вільшану, прийде 14-літній Тарас за дозволом навчатися мистецтву малювання. Та управитель поміщика Енгельгардта залишить хлопця при дворі, де він стане недовозі зачатком у панській покій. Через рік Тарас разом із паном переїде в Будище...

Село Моринці. Воно дає світові великого українського поета, який «вийшов з народу, жив з народом, і... був з ним міцно і кровно зв'язаний». Куточок старовинного села — дві відновлені кріпацькі хати: діда Тараса Шевченка по матері — Якима Бойка, та сусіда Копія, засланоного за бунт проти пана. В колишню сусідську хату в 1810 році й переселився із Кирилівки подружжя Шевченків. Саме у цій хаті народився Тарас, майбутній Кобзар України.

Мене там мати повивала і, повиваючи, спінала,
Свою нудугу переливала в свою дитину.

Поклавши каті до пам'ятника поета, вирушаємо в Шевченкове (Кирилівку), куди в 1816 році повернувся батьки Тараса. Виконаємося хаті, де під убогою батьківською стріхою зростає майбутній борець за свободу, звідки ходив шукати залізнi стовпи, звідки тікав від злої макухи.

Спускаємось до священної могили Матері, яка дала Україні Великого Сина. Нехай поменюють на дорогі могили і наші квіти...

Шевченкове стало заключним пунктом цього річної експерської поїздки учнів нашої школи землею, що дала світові Великого Кобзаря.

Л. СТАДНА,
вчителька української мови та літератури
СШ № 13 м. Кіровоград.

Вчитаймося у «черти і різи»

Цьому моєму листові передувала багаторічна робота по вивченню древніх культур нашого краю. Тому все, що буде сказано нижче, — це ще й підсумок цієї роботи, а також спроба зробити свій внесок у ліквідацію «білих плям» нашої стародавньої історії. Повідомлення спрямоване на те, щоб нашою культурою, провідниками сучасної революційної перебудови мовознавства на не-східності дешифрування писемних пам'яток аріо-скіфо-етруської групи мертвих писемностей.

вий час для об'єднання всіх, кого цікавлять ці непрості проблеми. Зараз, коли неспокійна стала норма нашого життя, я хочу не просто розповісти читачам «Мо-

3) а) ХСУЕВ б) ХС в) УДМОВ

лодого комунара» про цікаві моменти давньої історії нашого краю і поділитися наявними у мене матеріалами та гіпотезами про цю історію, а й подати свій голос за відродження радянської дешифрувальної школи вченого М. З. Суслопарова.

Читачі «Молодого комунара», можливо, пам'ятають мою статтю «Літери на статуї», де я розповів про свою роботу по розпізнаванню й читанню скіфських написів (див. «Молодий комунар»

4) а) УХХ б) 54 в) Ч

за 22 серпня 1987 року). До речі, нікого не пов'язує дивувати, що я оволодів «словесними скривами» скіфів — це цілком посильна справа для рядового філолога чи історика, хоч для цього й потрібна певна незалежність суджень і наполегливість. Хочу навести приклади розпізнавання й осмислення читання писемних пам'яток аріо-скіфо-етруської групи мертвих писемностей. Розпочну з «ребусного читання» знаків письма, складених в орнамент на дзеркалі із стародавньої Ольвії. В монографії відомого популяризатора письма племен Північного Причорномор'я В. С. Драчука (В. С.

Драчук. «Система знаків Северного Причорномор'я», К.: Наукова думка, 1975) є зображення дзеркала із знаками, які відносять до раннього середньовіччя Ольвії (див. мал. 1).

Розвернемо знаки письма в рядок (мал. 2) і побачимо, що це не руни, а знаки туського (етруського) алфавіту, створені шляхом «прив'язування», поміченого ще М. З. Суслопаровим. Повторювання зовні схожих елементів підказує на наявність чотирьох частин (слів), причому перше й четверте слово мають пропуск складів, що характерно для писемних пам'яток аріо-скіфо-етруської групи мертвих писемностей. Це створює передумови для повторного прочитання. На основі аналогії з латинською лексикою встановлюємо перше прочитання:

«alecla vinit alev malitit». Це означає: «НЕПРИНАДНА МОЛОДА ШВИДКО СТАРІЄ». Друге прочитання:

«alecla vinit alev morle». Таке написання передає інший зміст: «НЕЕФЕКТИВНИЙ СОЮЗ ПРИЗВОДИТЬ ДО СМЕРТІ».

Присутність в цьому «крилатому» виразі лексики етрусків — у скороченому написанні крапок, складних знаків, «зв'язаних» із окремими літерами — вказує, що дана писемна пам'ятка етруської культури відноситься до античних часів (VII—IV століття до н. е.), коли аріо-паралати (воїни ж — сани, царські скіфи), а також туски (етруски Східної Європи) створили додержавну племенну форму — «ОЛІВІОН» — і були союзниками в боротьбі з малоазійськими завойовниками. Припускаю: етруський дипломат через подарунок дзеркала жінці скіфського володаря корентно нагадав йому, що слід кріпити союз. Очевидно, етруська (протолатинська) лексика того часу була зрозуміла й протослов'янським, що помітно по звичайним слів «ЮНІТ», «МАТЕРА». Як відомо, давньоримська

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ АМАТОРА ДО ВЧЕНИХ-МОВИЗНАВЦІВ

етруських виразів, що видно на наслідках типу: «ait vincer ait mori»

— «ЯКЩО НЕ ПЕРЕМОГА, ТО СМЕРТЬ» («ПЕРЕМОГТИ АБО ВМЕРТИ»).

Залишається «білою плямою» наше знання про дохристиянське письмо наших предків (так звані «черти й різи»). Писемних пам'яток залишилося надто мало, тому що в період після хрещення Русі їх безжалісно знищували, як знищували тих, хто володів технікою їх читання. На ливарній формі, знайдений при розкопках у Києві (зображення відоме мені з книги М. Ф. Котляра «Древняя Русь и Киев», К.: Наукова думка, 1986), є писемна пам'ятка-інструкція по використанню дорожочних металів.

Див. мал. 7. Дослідники примітили писемні знаки, але помилово класифікували їх як арабське письмо. Проте напис є нелінійним письмом, подібним водночас і до письма скіфів, і до письма тусків (скіфів етрусків), в якому вже помічається перехід від словесно-складового до лінійно-літерного. Напис на ливарній формі мають «прив'язання» та складові знаки «Скіфського письма Б». Верхня частина форми (див. поз. 1 на мал. 7) має попереджувальний напис «ОСІРБРОСІ». Причому напис одного слова виконано у двох рядках (мал. 3, а); при читанні першого — зліва направо — необхідно знати значення двох складових знаків (мал. 3, б — «осі», мал. 3, в — «ірізі»), які часто зустрічаються в значенні дограм «ОСІЯ» (скіфська богиня воїни), та «ІРІЗІ» — дуже поширене слово, що передає термін «МОРСЬКИЙ» як ознаку, що дана особа належить до «НАРОДУ МОРЯ».

При читанні другого рядка (мал. 3, а) в зворотному напрямку — бо читаємо з ливарної форми — маємо: «РОС», що нашою думкою про ще одне прочитання. Спочатку як звертання до божественної покровительки «ОСІІ МОРСЬКИХ», так і підказку, що саме сюди заливати слід срібло. Зверніть на мал. 7 увагу на форму «квітки», де слів є напис «ЗЛАТО» (в такому графічному вираженні, як на мал. 3, г). Цей напис легко читатися, якщо читач пам'ятає зображення т. з. диферентів ольвійських монет, де часто живається складовий знак (мал. 3, д), утворений із двох літер — А й Т.

Ливарна форма як писемна пам'ятка служить прикладом близьких зв'язків письма протослов'ян з писемностями тусків та скіфів «ОЛІВІОНУ Північного Причорномор'я». Писемні знаки є і на скіфських статуях, знайдених на території Кіровоградської області. В роботі по розшифруванню таких знаків на них мені допомігла доцент Кіровоградського педагогічного інституту, кандидат історичних наук Н. М. Бойків. Скіфська баба, яку привезено із села Медерове Кіровоградського району (див. мал.), має писемні знаки «Скіфського НЕЛІНІЙНОГО ПИСЬМА Б»; зліва від кубка нанесені знаки (див. мал. 4, а), що означають «ЗАГИБЛИЙ ВОЛОДАР», а на правій стороні грудей — знак «ІРІЗІ» («МОРСЬКИЙ»). Особливо легко навчитися розпізнавати нелінійні знаки писемності на боковій частині статуї, де чітко видніються знаки (див. мал. 4, б), над якими багато інших, серед котрих виділяється «знак ріриковичів», що в писемності «царських скіфів» виконував роль складового знаку «ПІ» (мал. 4, в). Важко, що тут нанесена «революція» жерця про те, що володар загинув у славі.

Той, хто навчиться бачити знаки письма на статуї «володаря морських», зуміє легко розпізнавати їх на статуї, що теж стоїть біля обласного краєзнавчого музею. Вона не має офіційної назви, але відсутність свідчень про

МАЛ. 6. Скіфське божество (на грудях — велике символічне зображення, зв'язане зі знаками письма), яке зберігається біля обласного краєзнавчого музею.

місце, де її знайдено, але наявність жертвничої чаші на поясі свідчить, що це зображення скіфського жерця. При уважному розгляді жертвничої чаші ніхто не заперечить наявності знаків (див. мал. 5). Пропонуємо прочитати ці «класично пов'язані знаки» так: «krafios sifios olivioni irisios». Напис можна тлумачити: «УСЛАВЛЕННЯ ВОІНАМ РАПТОВОГО НАПАДУ ОЛІВІОНА МОРСЬКИХ».

Таким чином, цей напис є ще одним свідченням існування додержавного об'єднання племен, очолюваного скіфськими володарями.

Впевнений, українські вчені, які розуміють значення відродження радянської школи дешифрування писемних пам'яток аріо-скіфо-етруської групи мертвих писемностей, поставлять до мого аматорського дослідження з найбільшою увагою. Культура етрусків Східної Європи, писемні пам'ятки наших дохристиянських предків — надзвичайно цікава і майже не досліджена сторінка нашої стародавньої історії.

А. ГАНДРАБУРОВ.

Кіровоградський район.

МАЛ. 7. Ливарна форма, знайдена на розкопках у Києві (за книгою М. Ф. Котляра «Древняя Русь и Киев»); 1 — напис, поданий на мал. 3, а; 2 — напис, поданий на мал. 3, г.

ПОВІСТЬ

Чи знаєте, який найпевніший спосіб збити вашу дитину неспасною? Це — прикрити її не мати ні в чому відмови.

Ж. Ж. РУССО.

П ОІЗД заупинився біля платформи.

Василь Петрович першим зішов на перон, подав руку дружині, допомагаючи зійти східцями, і пошукав очима того, хто має їх зустрічати. Так і є — трестівський, тобто, його шофер Микола Степанович точно визначив місце, де зупиниться вназначений вагон. Він підхопив дві чималі валізи, що їх подала йому провідниця, і пішов за шефом до приміського майдану, де в затінку стояла чорна «Волга».

— Порядок, — задоволено снізав Василь Петрович, умищуючись на передньому сидінні. Тут, навіть коли хтось зрідка й користувався його машиною без нього, ніхто не мав права сідати. — Дома, Надюшо, га?

Надія Петрівна ніби й не чула тих слів. Вона вся була в полоні очікуваної зустрічі з сином. Тривожило не лише те, що вона його місяць не бачила, а й те, що Вадим, на відміну від інших канікул, раптом захотів поїхати в табір праці й відпочинку. Ніколи в нього й натяку на таке бажання не було, а тут — як уперся... Що ж, він уже десятилітній, та й чи могла мати йому коліс у чомусь відмовити.

Та серце в неї було неспокійним... Ось і їхній будинок. Пони Микола Степанович виймає з багажника валізи, вона розпорядилась: — Ви ж, Миколо, не гайтеся. Завтра о восьмій. — Як пить дати, — жваво відгукнувся шофер. Він і не думав запитувати, куди поїдуть. Його діло було міцно тримати та команди пасажирів виконувати.

Василь Петрович довгенько вогтузився біля замка, зрештою, відімкнув його й пропустив шофера з валізами вперед.

Коли той пішов, Надія Петрівна втомлено присіла в крісло й почала знімати серезки. Потримавши їх на долоні, помилувавшись золотим поліском, поглубиши поглядом, у якому спалахнули тремтливі хити вогники, вона звелась, підійшла до серванта, відкрила бічне відділення, виняла інкрустовану перламутром шкатулку, в якій тримала свої коштовності, відхилила вічко і здавлено зойкнула — залишений нею удома кулон з діамантом зник.

Почувши зойк, Василь Петрович обернувся на голос побачив, як дружина сповзає на підлогу, кинувся до неї, та не встиг — вона витягнулась на нилімі на повний ріст. Кинувся до ванни, налив у чашку води, обхлюпав обличчя й шию дружини...

* * *

У старшого уповноваженого карного розшуку міськвідділу міліції Григорія Коваленка було дві дочки-близнючки — Ліна і Зіна. Зараз вони з цікавістю спостерігали, як татко голився. Він добре намилив щени, нахилився до дзеркала і почав старанно водити лезом по обличчю. Зіна, поклавши підборіддя на складені реченята, уважно дивилась. А тоді:

— А я знав, навіть ти колюки зрізася.

— Навіщо? — поцікавився Григорій.

— Щоб не колотиться.

— Коли з мамою цюлюються, — додала Ліна.

— Тамаро, — поскаринився дружині, яка поралась на нухи. — У нас уже свій хатній шпигун завісся.

— Сам шпигун. — здогадалась кмітлива Ліна, в чий город наміниці.

Теленькнув телефон. — Слухаю, — витираючи рушником обличчя, відізвався Григорій. — Доброго ранку, Петре Іриловичу... Гамагна? Знаю. Його дружину?.. Та... Гарзд.

* * *

Коли Коваленко зайшов у квартиру Гамагнів, там уже був його приятель — слідчий відділу Едуард Можній і експерт-криміналіст Вероніка Григорівна Тимченко.

— Не дають відпочити? — замість привітання поспішувала Можній.

— Не дають. Що трапилось? — Зник кулон з діамантом. Хазяїн каже, що мало не тридцять тисяч віддав.

— Є документ?

— Є.

— Хто ще з вами?

— Генна. На кухні. Тут, розумієш, в дверях на вході якийсь чудернацький замок був, там він там на кухні з ним.

Геннадій був трасологом.

— Сліди?

Можній кинув на Вероніку, яка саме вийшла з сусідньої кімнати. На запитальний погляд Григорія заперечливо похитала головою. В цей час і Геннадій вийшов із кухні з тим замком, який Можній назвав чудернацьким. Він щось тихо сказав Вероніці, та відповіла йому, а потім повернулася до Можній.

Можній — до Геннадія: — Що за замок?

— Ти знаєш, вперше бачу. Нестандартних пошкоджень немає. Вроме розберусь.

Коли колеги пішли, Можній заглянув до сусідньої кімнати, зупинив погляд на хазяйці. Надія Петрівна ленила на тахті, прикрита шаллю і, здавалось, спала. Едуард жестом запросив господаря вийти. Коли Василь Петрович підійшов ближче, від нього тхнуло коньяком.

— Почнемо. Василь Петрович, з початку, від яйця. Протокол огляду ми з вами склали, ви й поняті розписались, наші товариші займаються своїми ділами, а ми займаємось своїми.

Василь Петрович не заперечував. Він скидався одразу на павича, який і хоче розпустити хвоста, та утримується чомусь, і на людину, який все байдує. Можній не знайшов за потрібне поперсатись у його душевному стані. Його зараз цікавили суто матеріальні реалії.

— Наш товариш снізав, що у вас на входних дверях нестандартний замок. А він у цьому ділі — дока.

— А ви хотіли, щоб у мене, — наголосив на останньому слові, — був стандартний замок? Мені його зварганили на спецзамовлення, таких, матері його ковінька, ніде немає.

— Гарзд. А якось до нього снізали?

— Ключі? Та три ж... У мене. У Наді. й у сина, Вадима.

— Пропажу виявляти ви чи дружина?

— Дружина. Всі свої брязкальця вона брала з собою. А той не взяла, ланцюжком зіпсувався, щось там розійшлося, біс його зна.

— Де ваш син зараз?

— Син? А, Вадим? Так він у Захарівці, у таборі. Можній підвівся.

— Квартиру вашу я вже оглянув, ось туди ще не заходив, — показав на двері сусідньої кімнати. — Здається, вони закриті.

(Продовження в наступному номері).

Діалог з примадонною

Лілія

— Дивно, — сказала Ірина Александріна, — у Кривому Розі мене ніхто не впізнає, а тут...

Можу підтвердити слова артистки криворізького російського театру драми і музичної комедії імені Т. Г. Шевченка: у Кіровограді в неї з'явилось чимало шанувальників, хоча Ірина зіграла лише дві вистави «Баб'ячий бунт» Є. Птікіна та «Биндюжник і король» за мотивами творів І. Бабеля.

А того вечора, коли в театрі йшла «Сільва», артистка погано себе почувала і була просто гляда-

після закінчення театрального інституту у Москві, театр імені Шевченка — мій перший театр...

— А Сільва — перша роль у цьому театрі? Я б могла з цього приводу висловити своє захоплення — не кожна актриса відразу після закінчення вузу отримує таку роль. Але мене зацікавило саме навчання у Москві...

— Так, студентські роки — найкращі роки. Я думаю, що стільки інформації, скільки отримала я в Москві, не отримав за все життя. Мені пощастило. Ну, по-перше, навчатися на відділенні

мені відомий. І не з однієї вистави. Та справа не тільки в цьому. Своєму педагогові я вдячна за теплоту, чуйність, велику турботу про моє становлення. Як мені іноді не вистачає моєї наставниці.

— Ірино, а не шкодує, що приїхали саме до Кривого Рога. Були інші можливості?

Александріна має питання зрозуміла. Справді, потрапити після Москви у місто, де вся культура зосереджена ледве не в єдиному театрі, — не так просто. Та й виросла Ірина у Волгограді, отже Кривий Ріг повинен був здатися їй нудним і нецікавим. Але, якщо чесно, «вживання» у нове середовище не було занадто болісним. Насамперед завдяки атмосфері доброзичливості у театральному колективі, що далеко не завжди типова для театрів. Театральний механізм складний і вразливий. Суперництво між артистами іноді сягає сумних масштабів. Особливо це характерно для театрів оперети, де на роль примадонни іноді претендують кілька актрис. І хоч театр імені Шевченка не повністю належить до таких театрів (опереткових), тут останнім часом зібралася цікава музична група. Кіровоградці це могли оцінити, недарма на музичних виставах театр — переповнений.

— Ірино, а чим ви ще поясните увагу глядача до ваших музичних вистав?

— Оперета — жанр найменше позбавлений штампів, але її люблять за оптимізм, життєрадісність, за можливість побачити «шикарне» життя, поспівувати сумові красивих жінок. І, врешті-решт, знайти віддушину власній духовній невлаштованості.

— Ірино, між нами жінками — що ви вважаєте головним для жінки?

— Головним? Ніколи не замислювалася. Але знаєте, мені іноді буває дуже сумно, що ми принизили любов. Сьогодні жінка вже не живе любов'ю.

— Боже! Коли їй жити любов'ю? Черги, проблеми з милом, пральним порошком, виробничі плани...

— Так. Але любов існує. Знаєте, якось я познайомилася з жінкою, яка більше 20 років доглядає хворого чоловіка.

Після цього я не могла звичкою дивитися на любов несерйозно.

— Я не заперечую, що любов існує і очевидно нам доведеться багато що переглянути в системі виховання цінностей, щоб світ починався з любові. Навіть при всій поверховості конфліктів «Сільви», «Летючої миші», «Веселого едові», вони намагаються проникнути в наші серця, розбудити їх, нагадати, що світ все-таки прекрасний... Але, Ірино, як ви ставитеся до драми? Ваш театр драматичний також, а ось драматичні вистави особливою увагою не користуються...

— У принципі я б зіграла в хорошій драматичній виставі, хоч я все-таки артистка музичного театру. Йому я віддаю перевагу. Для мене ідеал актора — це не просто співаючий чи танцюючий, а такий, хто вміє робити все. Артисткою мріяла стати з дитинства і завжди співала, танцювала, розігрувала. Тому ніколи не вставало питання, ким бути. Ви багато запитували і про Кривий Ріг, і про самоточуття в театрі. Якщо відверто, то коли б я працювала в театрі, буть нудувала б. Таке місто, як Кривий Ріг працює більше поживлення у духовному житті. Та що там... Це проблема цілої країни. І на З'їзді народних депутатів говорилося про це, хоч, вважаю, мало. Ось ви бачите переповнений зал нашого театру. На гастролях у нас, повірте, завжди так. Радісно тоді працювати. А в Кривому Розі проблема глядача для нас така ж важлива, як і для інших театрів. Звичайно, я працюю в театрі лише два сезони, але ж ніхто не позбавляв мене права аболівати за свій театр. Власне, своєю театральною долею я можу бути задоволена. Провідні ролі у «Сільві», «Баб'ячому бунті», «Пристрастях святого Мікаеля», «Летючої миші», «Принцесі і свинопасі» не дають змоги розслабитися. Хочеться працювати, творити!

Сподіваюсь, зустрічтимемося з кіровоградськими глядачами і надалі. Ми ж майже сусіди! А я зберіжу найщиріші почуття до вас. Спасибі за троянди і любов.

Валентина ЛЕВОЧКО.

чем. Букет троянд, які подарували Ірині шанувальники, її просто вразив і, зрозуміло, розчулив.

— Присмню, коли тебе пам'ятають, — говорила Ірина. — Впевненість з'являється. Як шкода, що я того вечора Сільву не грала.

— Іро, а чому в програмі ваше ім'я взагалі не сказано?

— Тому, що у виставу мене ввели відразу ж по приходу в театр. Кривий Ріг — моє перше місто

музичної комедії державного інституту театрального мистецтва імені Луначарського... А, по-друге, моїм педагогом по вокалу була заслужена артистка РРФСР Елеонора Андреева, солістка Великого театру.

— Отже вам часто доводилося бувати на виставах Великого театру, — я не можу приховати свого захоплення, і... заздриць [читачі мене зрозуміють].

— Практично весь репертуар Великого театру

церту Ганна Удовенко в прекрасному білому платті з довгим волоссям, що хвилями спадає на плечі, запросить вас стати слухачами. Займуть свої місця музиканти, пролунають перші акорди, і зал захоплено зітхне, коли Володимир Полубоярцев, один з тих, на кого «ходять» кіровоградці, і, особливо — прекрасна половина міста, заспіває старовинний романс «Гори, гори, моя звезда».

З 19 романсів (чотири з них виконувались «на біс») майже всі добре відомі кіровоградцям. Це ті романси, що жили в народі, іноді їх ще називали жорстокими. Я називаю лише кілька з них, вони стали окрасою театральних вечорів — «Ямщик, не гони лошадей», «Тільки раз буває в житті зустріч», «Утро туманное», «Калитка», «Ночь светла»... А яка зосередженість запанувала в залі, коли Валентина Баренкова виконувала менш відомий романс «Ничья»:

Зима. Метель. І в крутих хлопях При сильному ветре снег кружит. У входа в храм одна в похотях Старушка нищая стоит.

Цей романс-новела справив на присутніх таке враження, що навіть моя юна сусідка приклала до очей хустину, а співачка повинна була повторити його ще раз.

Іншу реакцію у глядачів викликав романс, що до старовинного не має прямого відношення. Це відомий романс із телефільму «Дні Турбіних». Лагідний його смутко відповідав настрою того вечора. Як і вірші російських поетів, котрі лунали у виконанні ведучої

Шкода, що в репертуарі криворізьких митців «Вечір старовинного романсу» запланований лише один раз.

На закінчення кілька думок з іншого приводу. Як пояснити те, що наш театр — теж, до речі, музично-драматичний — навіть справного росяно не має. Про акустику, апаратуру, що заважала нормальному веденню концерту, аже не говорю. Цікаво, якої думки про це працівники управління культури, котрих до речі, не часто зустрінеш на виставах криворізького театру.

ПРЕМ'ЄРА

ВРАЖЕННЯ

— Ви знаєте, — сказали мені у театрі, — ми так боялися, що глядачі не зберуться.

Виявляється, даремно побоювалися криворізькі влаштовувати «Вечір старовинного романсу» «Гори, гори, моя звезда».

А я не мала сумніву, що серед кіровоградців багато прихильників старовинного романсу. Принаймні

— його давня шанувальниця. Слухати романси доводилося в найкращих концертних залах і в маленькому інтимному колі друзів, коли на старому програвачі крутилася платівка і чарівний голос співачки вавив у світ тасмичного шестесту, місячного сяйва, заметілей, пристрастей, зречень.

До театру я поспішала з радістю. І тепер хочу поділитися враженнями і пошкодувати, що далеко не всі кіровоградці подарували собі хвилини справжнього свята.

Оформлення сцени — свічки у старовинних канделябрах, музичні інструменти перед білими пюпітрами, що чекають на музикантів, інтимність, камерність передконцертної аудиторії виправдовує ту емоційну піднесеність, коли ведуча кон-

Цей романс-новела справив на присутніх таке враження, що навіть моя юна сусідка приклала до очей хустину, а співачка повинна була повторити його ще раз.

Іншу реакцію у глядачів викликав романс, що до старовинного не має прямого відношення. Це відомий романс із телефільму «Дні Турбіних». Лагідний його смутко відповідав настрою того вечора. Як і вірші російських поетів, котрі лунали у виконанні ведучої

Шкода, що в репертуарі криворізьких митців «Вечір старовинного романсу» запланований лише один раз.

На закінчення кілька думок з іншого приводу. Як пояснити те, що наш театр — теж, до речі, музично-драматичний — навіть справного росяно не має. Про акустику, апаратуру, що заважала нормальному веденню концерту, аже не говорю. Цікаво, якої думки про це працівники управління культури, котрих до речі, не часто зустрінеш на виставах криворізького театру.

І н ф о р м у є У к о о п т о р г р е к л а м а

ЗЕЛЕНИЙ ДИВОЦВІТ

Ще в давніх-давен люди помітили, що рослини зачаровують нас не лише своєю красою, а й таємничим світом цілющого дива. Тому треба бережливо ставитися до цілющих рослин, які так вірно служать людям. Слід пам'ятати, що заготовляти їх потрібно лише там, де вони є у великій кількості. Та навіть і в цьому випадку не можна допускати їх цілковитого знищення.

СУХОЦВІТ — цвіте у червні-серпні. Збирають у період цвітіння всю рослину.

КРОПИВА ДВОДОМНА. Листки збирають навесні і на початку літа.

ПОДОРОЖНИК. У період цвітіння збирають листя.

МАТИ-Й-МАЧУХА. Листя збирають у травні-червні.

ПИЖМО ЗВИЧАЙНЕ. Цвіте у червні-вересні. Під час цвітіння зрізують суцвіття.

РЕКЛАМА

ГРИЦИКИ ЗВИЧАЙНІ. Цвіте у червні-жовтні. Збирають верхівки рослин під час цвітіння.

ДЕРЕВІЙ. Цвіте у червні-жовтні. Збирають під час цвітіння верхівки рослин.

МАТЕРИНКА. Цвіте у червні-вересні. Збирають верхівки стебел з квітками.

ІВАН-ТА-МАР'Я. Цвіте у червні-серпні. Заготовляють під час цвітіння.

Щоб зібрана сировина зберегла корисні властивості, її потрібно терміново висушити, але не на сонці. Горище — найкраще місце для сушіння лікарських рослин. Можна сушити і в кімнатах, підвішуючи в добре провітрюваних місцях.

Слід пам'ятати, що лікарські рослини не можна збирати вздовж автомобільних трас, неподалік від промислових підприємств, що забруднюють повітря. Не забувайте також, що в зелених зонах міст заготівля лікарських рослин заборонена.

СПОЖИВЧА КООПЕРАЦІЯ — ОСНОВНИЙ ЗАГОВЕЛЬНИК ЛІКАРСЬКОЇ СИРОВИНИ В КРАЇНІ.

Для заохочення населення до збирання лікарських рослин в райцентрах організовується зустрічний продаж товарів підвищеного попиту.

ВЧАСНО ЗДАВАЙТЕ ВИСУШЕНУ СИРОВИНУ НА ЗАГОТІВЕЛЬНІ ПУНКТИ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ!

ОБЛСПОЖИВСПІЛКА,
УКООПТОРГРЕКЛАМА

СЦЕНА, ЕКРАН, АРЕНА

● **ПРОЩАЛЬНИЙ БАЛ!** У кого з нас не викликають ці слова щемливі почуття. 17 ЧЕРВНЯ для випускників підшефної школи № 32 відбудеться прощальний бал у Палаці культури заводу радіовиробів. **ПОЧАТОК О 18 ГОДИНІ.**

18 ЧЕРВНЯ з 10 ГОДИН тут же працює дитячий відеосалон.

● 17 ЧЕРВНЯ Криворізький російський театр драми і музичної комедії запрошує любителів оперети. Ференц Легар і його «Весела вдова» подарують вам гарний настрій і трохи суму. **ПОЧАТОК О 19 ГОД.**

18 ЧЕРВНЯ кировоградці востаннє можуть подивитися виставу «Баб'ячий бунт» за участю Володимира Полубоярцева і Ірини Александріної. Початок денної вистави — О 12 ГОДИН, вечірньої — О 19 ГОДИН.

9

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

Найдоцільніший період збирання більшості рослин — цвітіння. У цей же час збирають листя і траву. Запізнілий збір призводить до втрати цілющої сили, тому наводимо коротеньку інформацію про лікарські рослини і період їх найдоцільнішого збору.

ЧЕБРЕЦЬ — цвіте у червні-липні. Збирають квітучі гілочки з листками.

ЧЕРЕДА — цвіте у серпні-вересні. Зрізують верхівки рослин до цвітіння.

ЧИСТОТІЛ — цвіте у квітні-вересні. Траву збирають під час цвітіння без грубих нижніх частин.

ЗВІРОБІЙ — цвіте у червні-серпні. Верхівки рослин зривають під час повного цвітіння без грубих безлистяних частин.

ПОЛЬОВИЙ ХВОЩ — цвіте у червні-серпні. Заготовляють зелені вегетативні пагони.

СПОРТ

Взаємо-обумовленість, взаємо-існування та взаємозни-шуваність п'яти основних елементів, на якому, вкотре, ґрунтується ушу. Нагадуємо: щонеділі о 15-й годині в Палаці культури імені Компанійця (дискотек «Олімпія») проходять семінари з гімнастики ушу. Сьогодні завершуємо заняття «ушу-південний кулак». Однак популярна китайська гімнастика ще з'явиться на сторінках «Молодого комунара». УШУ — СКЛАДНИЙ КОМПЛЕКС ВИСОКОКООРДИНОВАНИХ, ЦІЛЕСПРЯМОВАНИХ І ПРАКТИЧНИХ РУХІВ, ЯКІ ПОЄДНУЮТЬСЯ З ГЛИБОКИМ ДІАФРАГМАЛЬНИМ ДИХАННЯМ, КОНЦЕНТРАЦІЄЮ, МЕДИТАЦІЄЮ ТА АДАПТАЦІЄЮ З НАВКОЛИШНІМ СВІТОМ І НЕСУТЬ ВЕЛИКЕ ПСИХОЕМОЦІЙНЕ ТА ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧЕ НАВАНТАЖЕННЯ.

10

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

З ІСТОРІЇ НАНЬ-ЦЮАНЬ

У VI ВІСІ Н. Е. В ШАОЛІНСЬКОМУ МОНАСТІРІ З ПІВДЕННОЇ ІНДІЇ ПРИЙШОВ ДА МО (ЧИ ТАМО, ЧИ ДАРУМА ТАЙМІ). В ЯПОНІЇ ВІДОМИЙ ПІД ІМЕНЕМ БОДІДХАРМА — «ЯСНОВИДЕЦЬ». ВІН БУВ ЗНАЙОМИЙ З ІНДІЙСЬКОЮ БОРОТЬБОЮ «ВАДЖРАМУКТА». ЗА ДА МО БУЛИ РОЗРОБЛЕНІ МЕТОДИКИ ТРЕНУВАНЬ ТА ПРИЙОМІВ БІЙЦІВ ШАОЛІНЬО,

ЯКІ СТАЛИ НАЙКРАЩИМИ ЗНАВЦЯМИ УШУ В КИТАЇ. НА ПІДСТАВІ ШАОЛІНСЬКОГО СТИЛЮ СФОРМУВАВСЯ «ПІВДЕННИЙ КУЛАК». ПОПЕРВАХ УШУ ҐРУНТУВАЛОСЬ НА ТОМУ ПОЛОЖЕННІ, ЩО В ПРИРОДІ ІСНУЄ П'ЯТЬ ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНТІВ, ЯКІ ПОХОДЯТЬ ОДИН ВІД ОДНОГО, АЛЕ ЯКІ МОЖУТЬ ТАКОЖ ВЗАЄМОЗНИЩУВАТИСЬ, КОЖНОМУ З

НИХ ВІДПОВІДАЄ ПЕВНИЙ ВНУТРІШНІЙ ОРґАН ЛЮДСЬКОГО ТІЛА І ПРИЙОМИ БОРОТЬБИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО З НИМИ ПОВ'ЯЗАНІ:

1. Дерево (бен) відповідає печінці. Технічно — прямий удар кулаком уперед.
2. Метал (бі) відповідає легеням. Технічно — рух передпліччям іззовні всередину для блокування чи нанесення удару.
3. Вода (цунь) відповідає ниркам. Технічно — удар знизу (аперкот).
4. Земля (хен) відповідає селе-

зінці. Технічно — рух передпліччям іззовні всередину для блокування чи нанесення удару.

5. Вогонь (бао) відповідає серцю. Технічно — це блокування зверху з нанесенням прямого удару кулаком.

Це п'ять основних істоток, кож-на з яких має певне призначення. Наприклад, коли противник нападає з вогнем, йому треба протиставити воду, тому, що ске-зано: дерево завойовує землю, земля — воду, вода — вогонь, вогонь — метал і метал — де-рево.

УШУ

(нань-цюань)

ЗАНЯТТЯ ДРУГЕ

16. Не міняючи положення ступнів, повертаємо обличчям через праве плече на 180 градусів. При цьому права рука від коліна рухається на рівень голови по дузі. Ліва залишається біля стегна.

17. Робимо лівою ногою напівоберт назад, переносимо на неї вагу тіла (ліва «позиція нападу»). При цьому ліва рука піднімається на рівень обличчя (з розкритою долонею), а права — прямо, долонею до себе на рівні лівого коліна (статична напруга).

18. Переносимо вагу тіла на праву ногу, повертаємо ліву на її рівень. При цьому круговим рухом прямої лівої руки виводимо її на рівень лівого коліна (долонею до себе). Права, піднімаючись угору, захищає обличчя долонею від себе (статична напруга).

19. Переходимо в «позицію вершника»,

переносимо вагу тіла всередину стійки і робимо розкритою долонею поштовх уперед лівою рукою, а правий рука йде до правого стегна.

20. Переносимо вагу тіла на ліву ногу і переходимо в ліву «позицію вершника». При цьому ліва рука опускається униз долонею від себе, а права розкритою долонею робить поштовх уперед.

21. По ходу руху робимо крок правою ногою. При цьому ліва рука піднімається на рівень обличчя, а права формується у кулаці біля правого стегна («позиція вершника»).

22. Переносимо вагу тіла на праву ногу (права «позиція нападу»), робимо прямий удар правою рукою. Ліва по колу йде до лівого стегна.

23. Випад лівою ногою вперед в ліву «позицію нападу». Руки — в кулаках, на рівні голови.

24. Повторюємо позицію 23 симетрично, роблячи крок уперед правою ногою.

25. Відтягуємо назад праву ногу, переходячи у «позицію вершника». При цьому ліва рука робить той, що збиває, рух вгору, а права — зігнута в лікті, відтягується вправо на рівень обличчя.

26. Переносимо вагу тіла на ліву ногу, підводимо кулак лівої руки під лікоть правої. Правий (в кулаці) робить ударний рух уперед.

27. Рухаючись правою ногою вперед, переходимо в «позицію вершника». При цьому руки (в кулаках) опускаються до стегон.

28. Розкриваємо долоні, виводимо їх на рівень плечей і робимо різкий видих (статична напруга).

29. Опускаючи руки вздовж тіла, підтягуємо ліву ногу. Висхідне положення.

КВІТЕНЬ, 1989 РІК. ВСЕСОЮЗНИЙ ФЕСТИВАЛЬ ГІМНАСТИКИ УШУ В КИЄВІ. ОДИН З ЧЛЕНІВ ГРУЗИНСЬКОЇ КОМАНДИ ЛЕЖИТЬ НА НОЖАХ, ЩО СТИРЧАТЬ...

З 19 по 25 червня.

понеділок

19 ЧЕРВНЯ

ЦТ (I програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — Футбольний огляд. 9.05 — «Вірна Рука — друг індіанців». Художній фільм. 15.35 — Фільм — дітям. «Крива, крива, кома...». 16.55 — Твори Ф. Ліста виконує лауреат Міжнародного конкурсу В. Крушевський. 17.15 — Прем'єра документального фільму «Нові часи». 18.15 — «Кошеня на ім'я Гав». Мультфільм. 1—3 серії. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — «Одежини для Сергія». Тележурнал про проблеми виробництва дитячого одягу на прикладі підприємств України. 19.30 — Грає Е. Москаліна. 19.40 — І. Гренова, П. Лунгін. «Удовинний пароплав». Фільм-вистава театру ім. Московської Ради. Прем'єра. 21.00 — «Час». 21.40 — Продовження фільму-вистави «Удовинний пароплав». 22.55 — Сьогодні у світі. 23.10 — «Державний кордон». Телефільм. Фільм 4. «Червоний пісок». 1 серія. 0.20 — Новини. 0.25 — Зустрічі на ваше прохання. Грає камерний оркестр «Віртуози Москви». 2.00 — Це було... було...

УТ

16.30 — Новини. 16.40 — Для дітей. Зустріч з майстрами цирку. 17.30 — Народні таланти. Запорізький ансамбль «Степовики». 18.00 — В об'єктиві — тварини. 18.30 — День за днем. (Кіровоград). 18.50 — Мультфільм «Кот Котофей». (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Час рішення — час дій. 20.00 — Співає заслужений артист УРСР В. Леонтьєв. 20.40 — Реклама. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Чемпіонат СРСР з футболу. «Динамо» (Київ) — «Металіст». У перерві — 22.25 — Вечірній вісник.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Майстри сцени. «Качалов». Науково-популярний фільм. 9.15 — Сонячні кларнети. 10.10 — Італійська мова. 10.40 — «Нечиста сила». Документальний телефільм. 11.00 — Новини. 11.10 — «Червоні погони». Художній телефільм. 1 серія. 12.20 — Документальний фільм. 12.30 — Мультфільми «Сонячне зернятко». «Посеня». «Чудеса». 13.00 — Но-

вини. 13.10 — «В біг ідуть тільки «старини». Художній фільм з субтитрами. 14.40 — Прем'єра документального фільму «Вибух на заводі». 17.00 — Новини. 17.15 — Прем'єра документального фільму «Мое серце не стало грубішим...». 17.25 — Служу Радянському Союзу! 18.25 — Футбол. Чемпіонат СРСР. «Спартак» — «Динамо» (Москва). 1-й тайм. 19.10 — Вечірня назва. 19.30 — Футбол. Чемпіонат СРСР. «Спартак» — «Динамо» (Москва). 2-й тайм. 20.20 — Далекі Схід. Кіножурнал. 20.30 — Віленька боротьба. Чемпіонат СРСР. 21.00 — «Час». 21.40 — Фільм студій союзних республік. «Господар». Художній фільм. Вперше. 23.20 — Новини. 23.30 — Ранкова пошта (повтор).

вівторок

20 ЧЕРВНЯ

ЦТ (I програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — І. Гренова, П. Лунгін. «Удовинний пароплав». Фільм-вистава театру імені Московської Ради. 15.35 — С. Рахманінов. Симфонічні танці. Твір № 45. 16.10 — Сільські горизонти. Прем'єра документального фільму «Сати (Хроніка тихого села)». «Сибір на екрані». Кіножурнал. 16.40 — «Кошеня на ім'я Гав». Мультфільм. 4, 5 серії. 17.00 — Здрастуй, музико! 17.45 — Зустріч ділових людей. Передача 1. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Щоденник VI Міжнародного конкурсу артистів балету у Москві. Підсумки другого туру. 19.30 — Резонанс. «Європейські проблеми і нове політичне мислення». 21.00 — «Час». 21.40 — Ні хвилини спокою. Про творчість композитора В. Добриніна. 23.00 — Сьогодні у світі. 23.15 — Баскетбол. Чемпіонат Європи. Чоловіки. Збірна Італії — збірна СРСР. Збірна Югославії — збірна Греції. 1.00 — «Державний кордон». Телефільм. Фільм 4. «Червоний пісок». 2 серія. 2.20 — Новини. 2.25 — Спортівна програма. 2.55 — Вас запрошує Вячеслав Малежик.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Художній фільм «Повернення резидента». 1 серія. 10.25 — «Доброго вам здоров'я». 10.55 — Народні таланти. 11.25 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Для дітей. «Веселка». 17.10 — Резерв. 17.15 — Господарем на землі. 18.00 — «Доброго вам здоров'я». (Кіровоград). 18.40 — Документальний фільм «Оберегаючи життя людини». 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Незабутні». Поет Євген Ле-ток. 20.15 — «То земля твоя». Музичний фільм. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Все про кіно. 23.00 — Вечірній вісник.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Майстри сцени. «Улюблені ролі». Науково-популярний фільм про народну артистку СРСР А. Зубову. 9.35 — Французька мова. 1 рік навчання. 10.05 — «Виборг». Документальний телефільм. 10.25 — «Лідія Забіляста». Фільм-концерт. 11.00 — Новини. 11.10 — «Червоні погони». Художній телефільм. 2 серія. 12.15 — Французька мова. 2 рік навчання. 12.45 — Мульт-

фільм. 13.00 — Новини. 13.10 — Фільм студій союзних республік. «Господар». Художній фільм. 14.50 — Ритмічна гімнастика. 17.00 — Новини. 17.10 — «Неповнолітні». Художній фільм. Вперше. 18.30 — Грають М. Ронком (Балайня) і Державний народний ансамбль «Росія». 18.55 — Магістраль-12. Тележурнал про відповідальність за екологічний стан землі. 20.00 — Вечірня назва. 20.15 — Ритмічна гімнастика. 20.45 — Про час і про себе. 21.00 — «Час». 21.40 — VI Міжнародний конкурс артистів балету у Москві. Третій тур. 23.10 — Новини.

середа

21 ЧЕРВНЯ

ЦТ (I програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — Мультфільми «Івасик-Телесик», «Справжні друзі», «Легкий хліб». 9.05 — VIII Міжнародний фестиваль телепрограм народної творчості «Веселка». «Залип'я» — фольклорна географічна карта» (ПНР). 9.40 — Клуб мандрівників. 15.25 — «Йо-Хо-Хо». Художній фільм. Вперше. 16.55 — Музична скарбниця. Д. Шостакович. Симфонія № 5 ре мінор. 17.45 — Зустріч ділових людей. Передача 2. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Філософські бесіди. 20.00 — Літературно-художній відеоканал. Частина 1. 21.00 — «Час». 21.40 — Літературно-художній відеоканал. Частина 2. 22.40 — Сьогодні у світі. 22.55 — Літературно-художній відеоканал. Частина 3. 0.25 — «Державний кордон». Телефільм. Фільм 5. «Рік 41-й». 1 серія. 1.35 — Новини. 1.40 — Спогади про Арно Бабаджаняна. Концерт за участю М. Магасова. 2.45 — «Улюблені пісні». Музичний телефільм за участю Л. Гурченко.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Художній фільм «Повернення резидента». 2 серія. 10.25 — У викорі танцю. 11.00 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Наука і час. Рік роботи в умовах господаризму. 17.10 — Старовинний російський романс. 17.30 — Для школярів. «Старт надії». 18.00 — Циркова програма. 18.30 — День за днем. (Кіровоград). 18.50 — Наші довідки, слайдхвилинка. (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Оперативний пост АК. 19.40 — Спогад про весну. 20.15 — Усім миром. Громадсько-політична програма. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Вперше на екрані УТ. Художній фільм «Бріда». 22.50 — Вечірній вісник. 23.20 — Світ поезії. А. Ахматова. «Тиша тишу стереже».

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Майстри сцени. «Ігор Горбачов». Документальний фільм. 9.15 — Німецька мова. 1 рік навчання. 9.45 — Грає лауреат Міжнародного конкурсу Ю. Корчинський (скрипка). 10.00 — Роби з нами, роби, як ми, роби краще нас. 11.00 — Новини. 11.10 — «Червоні погони». Художній телефільм. 3 серія. 12.15 — «Назокна про комашечку». Мультфільм. 12.30 — Німецька мова. 2 рік навчання. 13.00 — Новини. 13.10 — «Неповнолітні». Художній

фільм. 14.30 — Прем'єра документального фільму «У записі». 17.00 — Новини. 17.10 — Фільм студій союзних республік. «Повернення Урузмага». Прем'єра. 18.20 — Додаток до програми «...До шістнадцяти і старші». 19.05 — Про час і про себе. 19.20 — Баскетбол. Чемпіонат Європи. Чоловіки. Збірна Голландії — збірна СРСР. 20.00 — Вечірня назва. 20.15 — Баскетбол. Чемпіонат Європи. Чоловіки. Збірна Голландії — збірна СРСР. 20.55 — Реклама. 21.00 — «Час». 21.40 — VI Міжнародний конкурс артистів балету у Москві. Третій тур. 23.10 — Новини.

четвер

22 ЧЕРВНЯ

ЦТ (I програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — Про друзів-товаришів. Кіноконцерт. 9.25 — «Солдати». Документальний телефільм. 15.35 — «Де 042?». Художній фільм. Вперше. 16.50 — Свято нита. 17.15 — ...До шістнадцяти і старші. 18.00 — Діалог з комп'ютером. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Влада — Рада. 19.30 — Г. Свиридов. Маленький триптих. 19.40 — Художній телефільм «Свідок». 22.55 — Баскетбол. Чемпіонат Європи. Чоловіки. Збірна СРСР — збірна Іспанії. У перерві — 23.40 — Сьогодні у світі. 0.45 — «Державний кордон». Телефільм. Фільм 5. «Рік 41-й». 2 серія. 1.55 — Новини. 2.00 — «Про друзів-товаришів». Кіноконцерт. 2.52 — «Нам дороги ці забути не можна». Фільм-концерт за участю О. Покровського.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Художній фільм «Бріда». 10.30 — Фільм-балет «Дім біля дороги». 11.10 — М. Бажан. «Київські етюди». 11.50 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Для дітей. «Веселка». 17.10 — Симфонічні твори українських радянських композиторів. 17.30 — Шляхом оновлення. У Новотроїцькому районі Херсонської області. 18.00 — Телефільм «Твої шляхи, Якутія». 18.30 — Пісні воєнних років. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «У неділю вранці». Повтор від 28.V.89. (Кіровоград). 20.30 — «Пам'ять калінівни». (Кіровоград). 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Молодіжна студія «Гарт». 22.55 — Вечірній вісник.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Майстри сцени. «Перш за все — театр». Документальний фільм про В. Стрельнича. 9.15 — Іспанська мова. 1 рік навчання. 9.45 — Експедиція у XXI століття. 10.30 — «Фоксусник». Фільм-концерт. 11.10 — Фільм — дітям. «Сніданок на траві». 1 серія. 12.15 — Концерт з творів М. Глінки і Ш. Гуно. 12.30 — Іспанська мова. 2 рік навчання. 13.00 — Новини. 13.10 — Фільми студій союзних республік. «Повернення Урузмага». 14.20 — Прем'єра документального фільму «Увага, трюк!». 17.00 — Новини. 17.10 — Фільми студій союзних республік. «Червоний рубіж». Художній фільм. Вперше. 18.25 — «Анна Ахматова. Листки з щоденника». Документальний фільм. 18.55 — За безпеку руху. 19.00 — Пісня залишає-

ться з актором. Про інтернаціональну дружбу людей різних країн. 20.00 — Вечірня назва. 20.15 — «Радянський патріот». Кіножурнал. 20.25 — Телестудія міст РРФСР. Алякінський кордон. Тележурнал. 21.00 — «Час». 21.40 — Пісні Радянської Армії. 22.40 — Новини.

п'ятниця

23 ЧЕРВНЯ

ЦТ (I програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — «Свідок». Художній телефільм. 1 і 2 серії. 15.35 — Прем'єра документального телефільму «Ненормальна... Хроніка однієї відпустки». 15.55 — Відкритий рояль. 16.25 — «Колесо фортуни». Мультфільм. 16.45 — Образ. Літературна гра для старшокласників. 18.15 — Інтерсигнал. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Заключний концерт лауреатів VI Міжнародного конкурсу артистів балету у Москві. 21.00 — «Час». 21.40 — Продовження заключного концерту лауреатів VI Міжнародного конкурсу артистів балету у Москві. 23.25 — Погляд. 1.10 — «Приборнання вогню». Художній фільм. 1 серія. 2.56 — Новини. 3.01 — Вас запрошує Софія Ротару.

УТ

16.30 — Новини. 16.40 — Для дітей. Ю. Тер-Осипов. «Малюк і Карлсон». Балетна вистава. 17.40 — Народні мелодії. 18.00 — Передача-лауреат Республіканського фестивалю телепрограм, присвячених 70-річчю ЛКСМУ. «Один за всіх». 18.25 — Реклама. 18.30 — Інформаційно-публіцистична програма «Тиждень». (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.45 — «Автограф». 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — В. Руснак. «Автограф у вічність». Вистава українського національного театру М. Пяршіва. У перерві — 22.20 — Новини.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Майстри сцени. «Улюблена роль». Документальний фільм за участю Грибова, Яншина, Фрейндліха та інших. 9.35 — Концерт ансамблю пісні і танцю «Юність». 10.00 — Англійська мова. 1 рік навчання. 10.30 — Здрастуй, музико! 11.00 — Новини. 11.10 — Фільм — дітям. «Сніданок на траві». 2 серія. 12.20 — Грає дует баяністів Н. Кобилинський та О. Четвериков. 12.30 — Англійська мова. 2 рік навчання. 13.00 — Новини. 13.10 — Фільми студій союзних республік. Повернення Урузмага. Художній фільм. 17.00 — Новини. 17.10 — «Ганна Петрівна». Художній телефільм. 1 і 2 серії. Прем'єра. 19.25 — Телестудія міст РРФСР. «Я минуле і сучасність...». 20.00 — Вечірня назва. 20.15 — Ритмічна гімнастика. 20.45 — Виступ Камчатської академічної хорової капели. 21.00 — «Час». 21.40 — «Ганна Петрівна». Художній телефільм. 1 і 2 серії. Прем'єра. 23.55 — З наших фондів. Г. Дмитрієв. «Стабат Матер». Кантата для мецо сопрано, двох хорів, органа, гітари, ударних — на слова А. Ахматової. 0.20 — Новини.

субота

24 ЧЕРВНЯ

ЦТ (I програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — Домашня академія. 9.05 — «Хлопчик і дівчинка». Мультфільм. 9.15 — «Спізвуччя». Концерт-нарис про віолончельний ансамбль. 10.00 — Живи, земле! Енологічна програма. 11.00 — Розмова по суті. 12.30 — В країнах соціалізму. 13.00 — Очевидне-неймовірне. 14.00 — Зустріч в Концертній студії Останкіно з кінорежисером Р. Виковим. 15.30 — Фільми кінорежисера Т. Оксєва. «Лютій». 17.05 — Ми йдемо шунати. Про відновлення забутих народних ігор. 17.35 — Планета. Міжнародна програма. 18.35 — Прем'єра мультфільмів. 19.00 — Коли співають солдати. Фестиваль солдатської пісні. 21.00 — «Час». 21.40 — Супутник телеглядача. 22.00 — В суботу вечере. Аншлаг. Аншлаг. 23.15 — До і після опівночі. 1.00 — «Приборнання вогню». Художній фільм. 2 серія. 2.12 — Новини. 2.17 — Музичний ринг.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Ритмічна гімнастика. 9.50 — «На хвилі дружби». 10.20 — Вперше на екрані УТ. Телефільм «Ренвієм». 10.50 — «Доброго вам здоров'я». 11.20 — Музичний фільм «Весілля союзу». 12.35 — Художній фільм із субтитрами. «Зимовий вечір у Гаграх». 14.05 — Новини. 14.15 — «Маленька Баба-Яга». Вистава для дітей. 15.15 — «Світ поезії». 15.30 — А. Кашпіровський. «Операція через супутник». Телеміст Київ-Тбілісі. 17.00 — «Суботні зустрічі». 18.30 — Фільм-концерт «Відлуння». 18.45 — «Скарби музеїв України». 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Оперативний пост «АК». 19.40 — «Сонячні кларнети». Самодіяльні художні колективи Житомирської області. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Вперше на екрані УТ. Художній фільм «Кінець операції «Резидент». 1 серія. 22.50 — Вечірній вісник. 23.20 — Чемпіонат СРСР з футболу. «Металіст» — «Ротор». 2-й тайм.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Сільська година. 9.15 — Документальні фільми до Дня винахідника і рационалізатора. «Зигзаг». «Двері під куполом». «Легше винайти». 9.55 — «Нізами». Художній фільм з субтитрами. 1 серія. Вперше. 11.00 — Новини. 11.10 — 2 серія художнього фільму «Нізами». 12.15 — Грає С. Руднев (гітара). 12.35 — Легка атлетика. Матч збірних команд Великобританії, США, СРСР і ФРН. 13.00 — Новини. 13.10 — Легка атлетика. Матч збірних команд Великобританії, США, СРСР і ФРН. 13.45 — Телевізійний музичний абонемент. Грають намерні оркестри країни. Концерт камерного ансамблю Вірменської РСР і камерного оркестру Литовської РСР. 14.45 — Прем'єра документальних фільмів із циклу «Земля тривоги нашої». 15.50 — Театр і час. Прибалтійська весна-89. 17.00 — Новини. 17.10 — Мультфільм. 17.20 — 3 фонди ЦТ. «Сучасна англійська мовна». Художній телефільм. 1 і 2 серії. 20.00 — Вечірня назва. 20.15 — ...До шістнадцяти і старші. 21.00 — «Час». 21.40 — «Ревю за тишею крон». Художній фільм. Вперше. 22.40 — Відлуння: події тижня. 22.55 — Баскетбол. Чемпіонат Європи. Чоловіки. Півфінал.

неділя

25 ЧЕРВНЯ

ЦТ (I програма)

8.20 — Ритмічна гімнастика. 8.50 — Тираж «Спортлото». 9.00 — З ранку раненько. Розважально-пізнавальна передача для дітей. 10.00 — Служу Радянському Союзу! 11.00 — Ранкова пошта. 11.30 — Навколо світу. Альманах. 12.30 — В гостях у назми. «Королівство Кривих Дзеркал». Художній фільм. 14.00 — Музичний нісок. 14.30 — Здоров'я. 15.15 — Мультфільм. 15.35 — VIII Міжнародний фестиваль телепрограм народної творчості «Веселка». Музична програма телебачення Мадагаскару. 16.10 — Сільська година. 17.10 — Міжнародна панорама. 17.55 — Футбол. Кубок СРСР. Фінал. «Торпедо» — «Дніпро». У перерві — 18.45 — Спорт для всіх. 19.50 — Квиток у перший ряд. Співає І. Пондаровська. 21.00 — «Час». 21.40 — Здрастуйте, лікарю! 21.55 — Футбольний огляд. 22.55 — Баскетбол. Чемпіонат Європи. Чоловіки. Фінал. 0.45 — «Зустрічі з Арнадієм Райніном». Фільм-концерт. Фільм 1. 1.55 — Всі люблять цирк. 2.30 — Аншлаг. Аншлаг. Тележурнал.

УТ

9.00 — Новини. 9.25 — Ритмічна гімнастика. 9.55 — «У неділю вранці». Інформаційно-музична програма. 10.55 — Живе слово. 11.40 — «Ой там на товчці, на базарі». Музичний фільм. 12.00 — Новини. 12.15 — Сьогодні — День радянської молоді. 14.00 — Для дітей. «Канал «Д». 15.30 — Село і люди. Сільська школа. 16.00 — Слава солдатська. 17.00 — Конкурс молодих виконавців республік. 19.00 — Актуальна камера. 19.35 — Програма «Братство». 20.10 — «Світ поезії». А. Ахматова. «Тиша тишу береже». 20.40 — Реклама. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Вперше на екрані УТ. Художній фільм «Кінець операції «Резидент». 2 серія. 22.50 — Вечірній вісник.

ЦТ (II програма)

8.00 — На зарядку, ставай! 8.15 — «Ганна Петрівна». Художній телефільм. 1 і 2 серії. 10.30 — Вічно молоде. Тележурнал. 11.00 — Новини. 11.10 — Телеміст Сахалін — Хоккайдо. Зустріч японських і радянських дітей. 12.20 — Мультфільм. 12.30 — Молодість Дагестану. 13.00 — Новини. 13.10 — Легка атлетика. Матч збірних команд Великобританії, США, СРСР і ФРН. 14.05 — Кінопубліцистика союзних республік. Документальні телефільми «Вчимося торгувати». «Полі цибулине». 14.55 — Повтор на ваше прохання. «Громадянський позов». Художній телефільм. 1 і 2 серії. 17.00 — Новини. 17.10 — Вас запрошує молодіжна редакція ЦТ. Частина 1. 20.00 — Вечірня назва. 20.15 — Вас запрошує молодіжна редакція ЦТ. Частина 2. 21.00 — «Час». 21.40 — Здрастуйте, лікарю! 21.55 — Екранізація творів А. Чехова. «Незакінчена п'єса для механічного піаніно». Художній фільм. 23.30 — Це хвилиночки світу. 23.45 — Вас запрошує молодіжна редакція ЦТ. Частина 3.

ФУТБОЛ:

«Кристал» — «Зірка» — 1:1.

АХІЛЛЕСОВА
П'ЯТА

ІРОНІЗМИ

- Нічого не писати — теж талант треба мати.
- На «чорний день» готував білий хліб.
- А чорних діточок приносить теж білий делека?
- Спочатку потрапив «на язик», потім — з'їла.
- Біла горілка — чорні наслідки.
- Шукав себе у різних жанрах і заблукав.
- Одного поля ягоди, але сорти різні.

Борис ШАРОВ.

Петро СЕЛЕЦЬКИЙ

Я бачу цих людей
зеленими очима.
Вони в мені стримлять,
як сосни у пісках.
І все це зветься «ми».
І все це — благочинна
Юрба, яка не «ех!»
звичайно — «ах!».
І бродить у землі неперебуття сила,
І шкрябає її старий
іржавий плуг...

Народові чого?
Він хоче цукру й мила,
А ви йому — про дух
і про народний рух...

У нас це не пройде.
Не прийметься. Не зійде.
Наш слов'янин
завжди тримається керма.
Революційний крок?
Будо, сховати ніде,
А нині — все одно,
калим чи Колима.

Бо ми із тих слов'ян,
яким не повелось,
Бо випав на посів
якийсь ізотоп.
Радіаційний фон — це вам
не прищ на носі,
Ефектно й — головне —
дешевше за потоп.
А наша кров руда.
А наші спини — дужі,
Піднімуть і не те, та й зносу їм нема.
І лиш одна біда:
набридли і байдуже —
Чорнобиль чи Адес,
калим чи Колима!

Ось тільки писар цей
(кажу я вам про себе),
Цей хитросмакоїд
(бо є й такі слова)
Чогось забажав,
щоб «хліба», а не «хлсба».
Зелений, а туди ж...
Ти ба — кача права!
Оце постановив світ!
І де тому причина?
Я бачу цих людей
зеленими очима.

Анатолій БОРТНЯК

АДМІНІСТРАТИВНІ АЛКОГОЛІКИ

Нам пияцтво страшно остогидло.
В битві з ним
є успіхи й недоліки. ..

Та куди страшніше страховидло —
адміністративні алкоголіки!
Як вони впивалися хронічно
рапортами, відданістю голою!..
А тверезу істину
цінічно
обзивали ерессю й крамолою.
На брехні настоящим застоєм
тхнуло,
мов протухлою капустаю.
Скільки їх займалося
запоєм
ідеологічною розпущою!
В дні номенклатурного застілля
аміністративні алкоголіки
кулаками стукали з похмілля
об трибуни, об столи і столики.
Втім, казати у
минулім часі
можна тільки з явною натяжкою.
Ще вони до хмелю влади пали.

Ще несе чиновницькою бражкою.
Ще ведуть —
коліно у коліно —
задушевну бесіду обкатану:
«Ти мене шануй чиноуклінно —
я тебе назваєм поважатиму».
Ще п'янить риторика парадна.
Ще прилюдно
в пафосі придворному
так загне особа можновладна,
що й пияк засовався б
від сорому!

Ще звучить застійне:
«Не для преси...».
Але правду не «замнеш для ясності»,
якщо в ній —
надій мільйонних тези:
«Більше демократії та гласності».
Справжня влада —
то народна власність,
а не ваша, чиновнітрапезники.
Вірю в демократію і гласність, —
то для вас
єдині витверезники.

Без слів.

Мал. Ю. ГОЛОВЧЕНКА.
(«Гостинці з України»).

Як почув, так і записав

Лякувальний заклад.
Керуючий стравами.
Кволатурне сопрано.
Теляпередача.
Любитель балікавиння.

Образотворче мистецтво.
Товкти воду в суші.
Зятьмарений світ.
Якість — воління часу.
Автохалчастини.
Весняна прогавина.

Сильні не від світу сього.
Гаряче одопостачання.
Свнїтезатор.
Легендарна людина.
Зплавлений сирок.
М. СТОЛІН.

ДІАЛОГ СУСІДІВ

— Ти греш на баяні?
— Та ні, не навчився. Сказали, слуху немає.
— Ну так, так... А чого ти стукав вчора мені в стелю?
— Так ти ж музику включив, що й заснути я не міг.
— А бач, казали, слуху нема. Мабуть, помилились.

ГУМАНІСТ, АБО ПОДРОЖ В ОПЕРУ

Учитель співів повів малюків третього класу в оперний театр. Звучить фінал, і «прострелений» актор, не закінчивши співати музичної фрази, ладає. «От бачте, взяв неправильну ноту і вбивають, а я вам тільки «двійки» ставлю», — прокоментував учитель.

АРИФМЕТИКА

— За чим товпляться?
— За часом. Якийсь 36-й номер, чи що.
— Я так і знала, тридцять п'ять крашчих собі залишили, а нам нате — якийсь тридцять шостий...

В СІМ'І ЛІКАРКИ

Чоловік: «Кажуть, справжня палка любов — як хвороба. Чи це залежить від темпераменту?..»
Жінка: «Не хвилюйся і не мудруй. За всі роки, що я з тобою, діагноз точний — ти абсолютно здоровий».

ІЗ ОГолошення:

Гоголь іде тільки на ганчірки,
а Чернишевський — на макулатуру.

А. ГРИГОР'ЄВ.

АНТОНІНА
КОРІНЬ

ГАРАНТІЙНИЙ

ТАЛОН

Давненько мені люди натякали, що чоловік покине. А я не вірила, думаючи — навік приручила.

Пропускала повз вуха. Коли сам на те ж, що й люди, почав натякати. Залюбує, думаю, щоб на зборах не затримувалась. У нього часто так: слова, як горобці з груші, летять, а назад не вертаються. Не звернула уваги, навіть коли після чергової «психологічної війни» не залишив жодної надії на плуралізм: «Покину!».

Ху-х, хоч відпочину, — вітшала себе. Хай ще суперниця з ним понянчиться. Хоч трохи й жаль мені ту суперницю.

Вчора просив уже дітей, щоб до мами (до мене, значить) у прийми його взяли. Змарнілий такий, казали, страх! Бо ж привчили на свою голову! До печива, пундиків, усіляких — самі знаєте, скільки для цього цукру треба.

А талон же на той цукор тут, у мене, за місцем його прописки! Піти б у ЖЕД — так замордуєшся, поки вирішиш. Обом солодкого життя не стане. А зараз ще й на мило талони введуть. Ото вже буде гарантія! — Пишуть, що ці талони тільки для боротьби із самогеноварінням. А виходить ще й з розлученнями!

м. Кіровоград.

ЗНАЙТИ БЮРОКРАТА!

...Отож жив собі та був собі ще років за триста з гаком до нашої ери дивак філософ Діоген Синопський. Ходив він босим, з одягу мав одні штани, а сорочок ще менш. Не вимагав ні від кого упорядкованої квартири з додатковою площею, як для вченого, а мешкав собі у бочці — і лиха не знав. І коли вже добре намуля боки йому ота бочка, вилазив на світ божий, серед білого дня запалював свічку — і заходжувався шукати.

— Що ви шукаєте, пане Діогене? — питали у нього. — Людину шукаю, — відповідав філософ. Напевне нелегко це йому давалося, бо аж до наших днів дійшов крилатий вислів: «Удень і з свічкою не знайдеш».

Минали роки, минали віки. За двадцять три століття багато чого змінилось. Нинішні філософи в бочках не мешкають. Мають добрі квартири, мають костюми, сорочки, джинси і кросовки «Адідас». А от бюрократа й досі знайти не можуть. Чи бояться, що їх знову в бочку посадять?

Феофан ЛУЗАН.

Без слів.

Мал. А. НАЗАНСЬКОГО
(«Гостинці з України»).

«Молодой коммунар» —
орган Кировоградского
областного комитета
ЛКСМ Украины.

На украинском языке.

НАША АДРЕСА:

316050, МПС,
м. Кіровоград,
вул. Пуначарського, 36.

Друкарня імені Г. М. Димитрова видає «Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України, м. Кіровоград, вул. Гліни, 2.

БК 02051.

Газета виходить щосуботи.

Індекс 61103.

Зам. № 281.

Тираж 52 000.

В. о. редактор
І. КУЦЕНКО